Kemalettin Tuğcu

HIRSIZIN OĞLU

ÇOCUK ROMANLARI SERİSİ No: 5

Hırsızın Oğlu

Yazan :
KEMALETTİN TUĞCU

İTİMAT KİTABEVİ
Cağaloğlu Narlıbahçe Sokak No. 19
Posta Kutusu 1283
İ S T A N B U L

BU SERİDEN ÇIKACAK KİTAPLAR :

★ KÖPRÜALTI ÇOCUKLARI

★ ESKİCİ BABA

★ SERSERİ ÇOCUKLAR

★ YOLUNU ŞAŞIRAN ADAM

★ SOKAK ÇOCUĞU

★ DÜŞKÜN ÇOCUK

★ KORKUNÇ YILLAR

★ AHRETLİK

★ ÜÇ ARKADAŞ - İÇLER ACISI

★ YETİM MALI

★ UNUTULAN ÇOCUK

Her biri yepyeni maceralarla ve meraklı serüvenlerle dolu olan bu güzel romanları bayilerimizde arayınız. Bulamazsanız aşağıdaki adresten ödemeli olarak isteyiniz.

İTİMAT KİTABEVİ

Cağaloğlu, Narlıbahçe Sokak No. 19
Posta Kutusu 1283 — İstanbul

HIRSIZIN OĞLU

— 1 —

Sevil hasta olduğu için annesi bırakıp dofraya gelememişti. Nail dayı, karısı Peyker Hanım kızı Peyman ortaya konulan çorbadan tabaklarına almışlar, ağır ağır yemeğe başlamışlardı.

Suratı yine asık olan Nail dayının gözü ara sıra kapıya gidiyor, başını iki tarafa sallıyordu. Bir aralık:

— Bu hayta oğlan yine ne cehennemde, dedi.

Dışarda hafif bir yağmur yağıyordu. Günler kısalmış, kışın ilk günleri başlamıştı. İçeri odadan annesi Sevile ninni söylüyordu:

— Benim güzel kızım ninni,

Benim küçük kızım ninni.
Ayhan agabeysi gelecek hu, hu.
Babası da gelecek ninni.

Nail dayı başını kaldırdı. Yüzünü hazin ve içli sesin geldiği tarafa çevirerek:

— Aptallığına doyma, dedi. Senin başına daha çok işler gelir. Hele o herif hapishaneden bir çıksın, etmediğini bırakmaz.

Bu sırada kapı aralandı. İçeriye Ayhan girdi. Açık başı yağmurdan ıslanmış, saçları alnına yapışmıştı. Eski ceketin omuzları da ıslaktı. Yemek odasına bir baktı ve:

— Annem nerede? diye sordu.

Nail dayı belini doğrultup ona döndü:

— Sen buraya gelsene bakayım.

Çocuk kızardı. Ondördünü bitirmişti. Zayıftı, boya çekiyordu. Bakımsız, perişan bir hali vardı.

Yürüdü, Nail dayıya yaklaştı ve:

— Efendim, dedi.

— Ne cehennemdesin sen?

— İş arıyordum dayı.

— Sen kime yutturuyorsun bunu. Baksana bana sen. Ben adamın yüzüne bakınca ne mal olduğunu anlarım.

Peyker Hanım olduğu yerde kımıldanıyordu. Fakat Peyman havlusunu katlarken söze karıştı:

— Baba, rica ederim. Şimdi sırası mı?

Peyman yirmi bir yaşındaydı ve Üniversiteye gidiyordu. Ailenin tek çocuğu idi. Evde Nail dayıya karşı gelen ondan başka kimse yoktu. Babası hiddetle:

— Sen sus, dedi. Başımı belâya sokma benim.

Tekrar Ayhana döndü. Yavaşça yerinden kalktı:

Yalancı köpek. Bu zamana kadar iş mi kalır.

Kaşla göz arasında eli kalktı ve çocuğun yanağına indi. Bu hareketi ne Ayhan bekliyordu, ne de ötekiler.. Kız bir çığlık kopardı. Genç çocuk birden şaşırmıştı. Yediği tokadı anlamamıştı. Ömründe ilk defa böyle bir muamele görüyordu. Bir eli yanağında bütün bütün kanı donmuş, canı içine çekilmişti. Yavaş yavaş yüzü kızarmağa, etrafına bakınmağ başladı.

Nail dayı yaptığını tam yapmağa, evinde sözü geçer bir erkek, güçlü, kuvvetli bir erkek olduğunu göstermeğe karar vermişti. Gözlerinin içine kadar kızarmış, tekrar elini kaldırmıştı.

Bu anda kucağında hasta çocukla Cemile Hanım kapıda göründü, durumu hemen anlamış ve haykırmıştı.

— Ağabey, ağabey, ne yapıyorsun. Şu biçare çocuğa olsun acı.

Nail dayı avazı çıktığı kadar:

—Başıma belâ mı geldiniz be, diye haykırdı. Benim rahatımı, huzurumu kaçırdınız. Sizin yüzünüzden karakolluk mu olacağım. Bu zamanlara kadar nerelerde sürtüyor bu oğlan. Babası gibi hırsızlık etmediği ne malûm?

O ânda Ayhanın yüzüne ip gibi yaşlar inmeğe başladı. O anda birşeyler yapmak lâzım geldiğini sanıyordu. Bitkin bir halde bulunan annesine, onun kucağında ateşler içinde yanan iki yaşındaki hasta kardeşine bkıyordu. Boğazına birşeyler tıkanmıştı.

Sokak sokak, kapı kapı dolaşarak bütün gün yarı aç, o yağmur altında, çamurlar içinde kendi izzeti nefsini, gururunu çiğneyerek dolaşması, aldığı cevaplar, kendisini süzen kayıtsız gözler, hepsi gözünün önüne geliyordu.

Annesinin bayılacak gibi olması, annesine karşı duyduğu sevgi ile kalbini harekete getirdi. Yediği tokadı unutmuş gibiydi .

Nail dayı durmadan haykırıyordu:

— Sen adam olsaydın o herife varmazdın. Bu piçleri peydahlamazdın. Benim başıma ne diye geliyorsun.. Kocan hırsızlık ettiyse kahrını ben mi çekeceğim. Bu it akşama kadar nerede geziyor, biliyor musun? İş arıyor ha. Ona sen inanırsın. Kahvelerde dolaşıyor, kahvelerde. İtlerle, kopuklarla.

Cemile Hanım:

— Ayhan gel yavrum, dedi.

Arkasını döndür. Çocuk bir an kadar tereddüt etti. Annesinin arkasından yürüdü.

Nail dayı hırsla arkalarından baktı. Sonra yerine oturdu. Çorbsını kaşıklarken elleri titriyordu.

Peyman yemiyordu. Annesi bir ekmek parçasiyle oynuyor, önüne bakıyordu.

İçeriden Ayhanın boğuk boğuk ağlaması duyuldu. Sesi çatlak çıkıyor, haykırıyordu:

—Gidelim anne, sokaklarda sürünelim, açlıktan geberelim. ... ...

Annesinin ne söylediği anlaşılmıyordu. Fakat bir aralık onun da haykırarak ağladığı ve:

— Ayhan, Ayhan, diye yalvardığı duyuldu. ,

Peyman koşarak oraya doğru giderken babsı:

— Buraya gel, dedi. Buraya gel diyorum sana.

Peyman:

— Baba galiba Ayhan fena oldu, dedi.

— Gebersin inşallah.. Gitmiyeceksin.

Kız tereddüt ediyordu. Babasının öfkesi son derecesini bulmuştu. Fakat odadan gelen gürültüler kızı bir-

den koşturdu. Bu sefer odadan onun ince sesi gelmeğe başladı.

— Ayhan, Ayhancığım, kendine gel. Bak annecığin üzülüyor. Kardeşin de hasta. Ayhan.

Odada kim bilir neler oluyordu. Bir aralık kız yemek odasına koştu. Sürahiyi aldı. Babası:

— Bırak onu be, diye bağırdı.

Kız hırsından titreyerek:

— Çocuğun ağzından burnundan kan boşanmış, dedi. Sen kendi başına geleceği düşün. Eğer zavallıya bir hal olursa.

Nail dayının rengi yemyeşil oldu. Korkak, tembel, paraya düşkün bir adamdı... Hele böyle kandan, yaradan pek korkardı.

Evin içinde derin bir sessizlik oldu. Dışarıdaki yağmurun pıtırdısı belli oluyordu. Neden sonra ayak sesleri duyuldu. Yine yemek odasının kapısı açıldı. Kucağındaki hasta çocuğu eski bir atkı ile örten Cemile hanım eşikte durdu:

— İşte biz gidiyoruz, dedi. Daha fazla sizi rahatsız etmiyeceğiz.

— Nail dayı:

— Cehenneme kadar yolunuz var, dedi.

Cemile hanım geri çekildi. Karanlıkta kayboldu. Sokak kapısının açılıp kapandığı duyuldu.

Nail dayı:

— Oh be, dedi. Ha şöyle.

Dışarıda yağmur azıtmıştı. Camlara sağnak sağnak vuruyor, sokaktan hafif bir sel sesi geliyordu.

Peyker hanım da et yemeğine elini uzatmıştı. Bir aralık:

— Peyman, nerde kaldın, diye seslendi.

Neden sonra kız göründü:

— İnsanda yemek yiyecek iştah mı bırakıyorsunuz? dedi. Sen de muradına erdin anne, artık rahat et.

Peyker hanım kıpkırmızı kesildi:

— Ben ne yaptım ayol?

— Öyle ya, fitleyen, bu deli adamı kışkırtan bendim sanki.

Babası avazı çıktığı kadar:

— Ne dedin, ne dedin, diye bağırdı.

Gözleri kıpkırmızı olan kız yemek odasının ortasın da durdu. Hiddetten kızaran yüzü bembeyaz kesildi:

— Deli dedim, dedi.

— Kime dedin?

— Sana dedim.

— Bana ha.

— Evet sana. Deli, vicdansız, alçak, anlıyor musun alçak bir adam, imansız dinsiz, Allahtan korkmaz bir adamsın.

Nail dayı fırlamak istedi. Fakat kızı avazı çıktığı kadar haykırdı:

— Otur oturduğun yerde. Elini kaldırdığın gün başına gelecekleri o hasis, cimri kafana koy. Bunun karakolu, mahkemesi de var. Anladın mı? Bakkal dükkânı değil burası. Mal saklayıp pahalı satmağa, evini istifçi deposu yapmağa benzemez. Bir de dünyanın nâmuslu adamı olarak geçiniyor, elin zavallı çocuğuna tokat atıyorsun.

Nail dayı oturup kalmıştı. Kızı karşısında bir hâkim gibi konuşuyordu:

— Senin gibi bir babadan dünyaya geleceğime mahalle bekçisinin kızı olsaydım keşke.

Nail dayı:

— Nankör, dedi. Seni bu yaşa getiren, seni Üniversitelere veren kim. Kimin ekmeğini yiyorsun? Seni kim giydirip kuşattı?

Kız haykırdı:

— Sen beni sokaktan sevabına mı aldın? Benim dünyaya gelmeme sebeb olduğun için elbette yapacaksın. Çocuk ailenindir ama devlet onun hesabını sorar. Okuttun, karnımı doyurdun diye sana minnettar mı olacağım. Hizmetçi mi sanıyorsun karşındakini? Hem sende o cimrilik olmasa okutmazdın beni. Benim okumam-

dan kazanç düşünüyorsun. Peyman işe girince rahat edeceğiz diyen sen değil misin? Daha ne rahatlığı arıyorsun. Kazancını bankaya koyuyorsun. Cebin para dolu. Eve sakladığın mallardan yüzde ikiyüz kazanıyorsun. Senin gözünü ancak toprak doyurur.

Babası gücenmiş gibi yaptı.. Annesi:

— Peyman kendine gel, dedi. Karşındaki baban.

Kız nefretle:

— Olmaz olsun, dedi. Sen alık kafanla hiç düşünmüyor musun o zavallılar bu yağmur altında o hasta çocukla nereye gittiler?

— Bize ne ayol. Herkesin evi ayrı.

— İnsanı patlatma anne. O zavallı kadının bu evde yarı hisesi yok mu? Karakola müracaat etse gelip oturamaz mı? Eşyalar ne oldu? Böyle bir dâva olursa elimden çıkmasın diye bu akıllı babam onların hepsini satıp yeni eşya almadı mı? Sattığı dükkânın yarı hissesi halanın değil miydi? Söylesenize vicdansızlar, söylesenize insafsız, merhametsiz insanlar. Senin gibi müzevir, karaktersiz, bu adam gibi hak yiyici insanların evinde oturmaktan nefret ediyorum artık. Yaptıklarınızı görüyor, iğreniyorum sizden. .

Babası artık sesini çıkartmıyordu. Genç ve zeki kızı herşeyi çok iyi görüyordu. Elinden gelse onu ayağının altına alır, sesini kesinceye kadar döver, yıldırırdı ama bu genç kıza gücü yetecek gibi değildi. O kendisini haklı görüyor, birer birer yüzüne vuruyordu:

— Satılan dükkândan hissesini neye vermedin? Bahçenin meyvalarını satıp duruyorsun, hani halanın hakkı? Vergiye, tamire sayıyorsun değil mi? Ben senin hesaplarını bilmiyor muyum? Zavallı kardeşini bu acıklı halinde yirmi gün barındıramadın. Yazıklar olsun sa-

na. Hele bir dâva etsinler, o zaman onların ilk şahidi benim.

Babası dayanamadı:

— Seni fena yaparım Peyman, dedi. Fena yaparım.

Kız işi büsbütün azıttı:

— Yap ta göreyim.. Bakalım hangimiz sürüklenir mahkemelerde. Hangimizin bileklerine kelepçe takılır. Hele onların hakkını verme de bak.

— Vermiyeceğim.

— Ben senden almasını bilirim. Benim kafamı kızdırma. Şimdi giderim karakola. Eve baskın yaptırırım. Görürsün dünyanın kaç bucak olduğunu.

Peyman hiddetle odasına doğru yürüdü. O sırada ayağına bir iskemle takıldı. Hemen iskemleyi kaptı, camlı kapıya bütün kuvvetiyle indirdi. Camlar şangır şungur yerlere serildi.

Geceyarısına doğru, yağmurun gürültüsü arasında haykırmalar ve kapıya vurmalar arasında uykusundan uyanan emekli Yarbay Arif Bey yatağının içinde doğrulmuş ve bütün gün ev işleriyle uğraşıp yorgun düşen ve çok derin bir uykusu olan karısını güçlükle uyandırmıştı:

— Hanım, kalk bakalım ne oluyoruz. Sokakta gürültüler var.

Kadın arkasını öte tarafa dönüp uyumağa yeltenıyordu. Arif Bey terliklerini giydi. Pencerenin önüne gitti. Yağmurdan pek bir taraf görünmüyordu ama sesleri işitiyordu. Bir kapıya vuruluyor ve ince bir kadın sesi bitkin bitkin haykırıyordu:

— Remziye Hanım, Remziye Hanım, Allah rızası için aç kapıyı. Çocuğum hasta.

Arif bey bir zaman bu sesleri dinledi. Dayanamadı, kalkıp aşağı kata indi. Oradan ses daha yakın geliyordu:

— Remziye hanım, Remziye hanım. Çocuk hasta.

Remziye hanımın evinden ses çıkmıyordu. Fakat Arif bey arka odada bir lambanın söndürüldüğünü gördü.

Kadının sesini tanımıştı.. Bunlar Remziye Hanımın evinin alttaki iki odasını tutan Muhasebecinin karısı ve oğlu Ayhandı.

Sokak lâmbasının ışığı altında onları kapıya sığınmış olarak görüyordu. Fakat yağmur yine üstlerine yağıyordu.

Daha bir hafta evvel kapı kapı gezen Remziye Hanım onlara da uğramış:

— Adam hapiste, bunların paraları yok, ben bu evin kirasiyle geçiniyorum, eşyalarını bodruma indireceğim, odaları kiraya vereceğim, demişti.

Şimdi onlara kapıyı açmamasına sebep de bu olmalıydı. Arif Bey bu işe karışıp karışmamak için epeyce düşündü. Fakat şimşekler de çakmağa başlamıştı, gök gürültüleri uzaktan uzağa duyuluyordu. O gece akşamdan başlıyan yağmur bir âfet halini almıştı.

Arif Bey öyle her işe burnunu sokan adam değildi ama üst üste sigara içiyor, merakından yerinde duramıyordu. Nihayet sokak kapısına gitti. Kol demirini kaldırdı. Kapı karşı komşuydular. İki ev arası ancak beş, on adım tutardı. Elektriği de yaktı, seslendi:

— Cemile Hanım, Cemile Hanım.

Kadın ona doğru döndü. Sonra birden yürümeğe başladı. Kapıya geldi. Arif Bey:

— İçeriye gir kızım, dedi.

Cemile Hanım tıkana tıkana içeriye girdi. Denize girmişde çıkmış gibi ıslaktı. Ayhan hala kapıda, dışarıda duruyordu:

— Oğlum gir içeriye, kapıyı kapatalım.

Ayhan da girdi. Remziye Hanımın onları eve almadığı belliydi. Fakat bu saatte nereden geliyorlardı? Bunu soracak vakitde yoktu. Arif Bey aşağı kattaki oturma odasının kapısını açtı:

— Buraya girin, dedi. Ben Hanımı kaldırayım.

Cemile hanım konuşamıyordu. Herşeyden evvel kucağındaki ateşler içinde yanan çocuğun ölüp ölmediğini anlamak istiyordu. Onu sedirin üstüne uzattı. Islak atkıyı kaldırdı.

Sevilin yanakları pençe pençe kırmızı, kendisi dalgındı. Öyle sık soluyordu ki nefesleri sayılamıyacak kadardı. Gözleri yarı aralık, dudakları kurumuştu.. Ara sıra sarsılıyordu .

Arif Bey uyku sersemi karısiyle aşağıya indiği zaman o:

— Evlâdım, evlâdım gidiyor, diye ağlıyordu.

Arif bey teselliye çalıştı:

— Kızım çocuk ateşi böyle olur. Merak etme, inşallah birşeycik olmaz. Yüzünü gözünü kurula çocuğun, büsbütün üşütme.

Adviye hanım iyi kötü çamaşırlar getirdi:

— Herşeyden evvel sen kendine bak, dedi. İçine işlemiş yağmur. Bak bey amcam doktora gidiyor. O gelinceye kadar değiş üstünü.

Kadının gözü dünyayı görmüyordu. Bütün bu hallere karşı Ayhan heykel gibi duruyordu. Ayakta, duvara dayanmış, öylece kalmıştı. Paçalarından sızan damlalar yerde, muşambanın üstünde göllenmişti.

Arif Bey yalnız geldi:

— Gelecek şimdi, dedi. Giyiyor. Allah razı olsun hiç nazlanmadı.

Ayhanı da gördü:

— Adviye, dedi. Adviye şu çocuğa da birşeyler bul.

Suya batırılıp çıkarılmış da sıkılmadan öylece giyilmiş gibi duıan ıslak ceketi ve gömleği çıkarttılar. Bir havlu verdiler. Arif Beyin çok bol gelen gömleklerinden birini giyen Ayhan ne denirse itiraz etmeden yapıyordu. O karışık ve telâşlı ânda bile Arif Bey:

— Ayhanın nesi var, ne oldu ona? diye sormuştu.

Komşu Doktuor geldi.. Çocuğu muayene etti. Ateşin başlangıcını sordu.. Pek birşey anlamamıştı ama bir iğne yaptı ve tekrar gelip bakacağını söyliyerek gitti. Çocuk yatırılack, rahat bırakılacaktı.

Arif Bey:

— Kızım üzülme, sabah olsun bir kere, demişti.

Onlar da odalarına çekilmişlerdi.

Gecenin sonu Ayhanın bir kanape üstünde taş gibi donuk dimdik oturmasiyle, annesinin de sedire yatırılan çocuğun başucunda, sessiz sessiz ağlamasiyle geçti.

Arif Bey sbahleyin yavaş yavaş aşağıya indi. Anahtar deliğinden odaya baktı. Ayhan hâlâ oturduğu yerdeydi. Yüzünü pencereye çevirmiş, öyle duruyor, hiç kımıldamıyordu.

Cemile Hanım başını bileğinin üstüne koymuştu. Yarısı yerde olduğu halde hareketsiz duryordu. Çocuk bir kolunu örtünün altından çıkartmıştı. Arka üstü yatıyordu. Yanakları yine renkliydi..

Aarif Bey:

— Çocuğun ateşi biraz düşmüş galiba, dedi. Cemile de uyumuş.

Kahvesini pişirdi. Kömür koydu. Ateş borusunu üstüne oturttu. Mutfak kapısını açtı.

Güneş yeni doğmuştu. Hava masmavi açıktı. Adamcağız.

— Akşam yaptın yapacağını, dedi.

Küçük bahçenin birkaç ağacından hâlâ, rüzgarlarla kımıldadıkça sular damlıyordu. Bahçedeki saksıların, teneke kutuların içi su ile dolmuştu. Komşu evlerin kaplamalarının yüzü ıslandığı için kapkara görünüyordu.

Arif Bey kahvesini içti. Bir sigara daha yaktı. Kapıya gelen sütçüden süt aldı, ateşin üstüne koydu.

Emekliye ayrıldıktan sonra bu işleri hep o yapıyordu. Sabahleyin ateş yakar, süt alır, kahvaltıdan sonra karısiyle konuşarak çarşıya çıkar, bakkala, kasaba, ekmekçiye uğrar, kahvede bir gazete okur, öğleden sonra da ya bahçede birşeyler yapmakla, ya pencere, kapı tamiri ile veya okumakla vakit geçirir, akşama doğru biraz uyur, uykudan kalkınca bir kahve daha içerek şöyle bir sokağa çıkar, bazen yürüyerek Balıkpazarına kadar gider, vakit geçirirdi.

Karısı tembel, sakin, oturduğu yerden kalkamağı canı istemiyen bir şişman kadındı ama yine evin işini görüyor, silip süpürüyor, iki kap yemeği ortaya çıkartıyordu.

Onların hiç çocukları olmamıştı.

— Aman aman isabet, iyi ki olmamış, bu zamanda çocuğa bakmak kolay mı? derlerdi.

Fakat içlerinde bir mahzunluk da duyarlardı Hele Arif Bey oğlan çocuklara bayılır, sokakta oynıyan baldırı çıplak haşarıları seyreder, onlarla ahbab olurdu.

Evlerine girip çıktıkça Ayhana da dikkat ederdi. Herkes güçlükle okurken Ayha nsınıflarını rahatça ge-

çerdi. Anasına ,can yoldaşt bir çocuktu. Haşarılığı yoktu. O sene Ortayı bitirmişti. Artık Liseye gidecekti.

Pek fazla kendisini ilgilendirmediği halde daha birkaç gün evvel karısına:

— Adviye, demişti. Bu kadın nasıl okutacak Ayhanı. Elde yok, avuçta yok. Adamı tıktılar içeriye.

Karısı:

— Ne yapalım biz, demişti. Yapmasaydı hırsızlık. Millet parasını adamın yanına koyarlar mı? Eğer çoluğuna, çocuğuna ekmek parası, ilâç parası yapmak için beş on para alsaydı kasadan herkes hak verir, arkadaşları da örtbas ederlerdi ama, sen kasadan para kaldır, git kumar oyna.

— İnsanın elinden birşey gelmez ama içi de durmuyor, bu biçare kadın, bu oğlan ne olacak?

— Biz mi düşüneceğiz onları? Elimizden ne gelir

— Adviye, orası öyle. Elbette yanına kalmaz ama Elâlemin çocukları ikişer senede sınıf geçerken bu zavallı kimseye sıkıntı vermezdi. Tâ ki babası hapse girinceye kadar. Hapse girip de gazetelere yazıldığı zaman biçare çocuk arkadaşlarının yüzüne bakamaz oldu. Annesi bin güçlükle yollayıp ortayı bitirttirdi. İyi çocuktur.

—— Ben de fena demedim.

Arif ,Bey bazen onu bahçeye çağırır, ona dut silkeletir veya incir toplatırdı. Bir yandan da bağırırdı:

— Aman Ayhancığım, iyi tutun, pek uçlara gitme.

Aarif Bey içeriki odada ayak sesleri ve mırıltılar duyduğu zaman kapıya gitti. Tıkırdattı. Cemile Hanım kapıyı açtı. Bir elinde mendil verdı. Ağlayıp duruyordu. Arif Bey:

— Çocuk nasıl? dedi.

— Bilmem ki, dalgın uyuyor. Ateşi biraz düşük gibi.

— Eh, eh maşallah. Sen neye ağlıyorsun yine.

Zavalı kadın daha fazla boşandı:

— Ben ağlamıyayım da kim ağlasın Beyamca? Halimizi görüyorsunuz. Sokakta kaldık. Felâket felâket üstüne.

Sonra Ayhanı işaret etti. Biraz dışarıya çıktı. Kapıyı arkasından çekti. Sesini kısarak:

— Korkuyorum, dedi. Pek korkuyorum Beyamca. Ayhanın hali fena. O ağabeyim olacak hayırsız durup dururken zavallıya hakaret etti. Kalkıp bir de tokat vurdu. O andan beri böyle... Konuşmuyor. İnsanın yüzüne taş gibi bakıyor.

— Ne diye vuruyormuş.

— Sebeb bizi evden atmak. Halbuki o evde yarı hissem var benim. Yirmi gün zor barındık, yirmi gün. Nihayet yağmur, çamur demeden kendimizi sokağa attık .

— Allah yardımcınız olsun kızım. İnşallah herşey düzelir.

Sevil biraz gözünü açmıştı. O güneşli Sonbahar sabahı Arif Bey kendi kendine:

— Bu ölümlü dünyada insan ne iyilik yaparsa ancak onu götürür, diyordu. Pek de geçimli olmıyan karısına da:

— Ben kadınla konuşurum, demişti. Biçareleri sokakta bırakamayız. Bahusus kız hasta. .

Kadın ses çıkartmadı. Çocuğu biraz süt içirdiler.. Annesinin önüne de kahvaltı koydular. İhtiyar adam:

— Bana bak kızım, dedi. Anlattıkların dayanılır şeyler değil ama başa gelen de çekilir. Aklını başına topla. Kendini öyle bırakma. Sen başını yastığa koyar-

Ayhan, Arif Beylerle beraber bahçede incir toplamaya gidiyor.

san kim bakar bu çocuğa. Zar zor birşeyler ye.. Allaha mütevekkil ol. Yok yerden ihsan eder.

Cemile Hanım çocuğunun hastalığından başka birşey düşünmüyordu. Akşamki yağmur iliklerine işlemiş, boğazı ağrımağa ve öksürmeğe başlamıştı. Fakat çocuğun biraz iyi olması ona bir cesaret vermişti.

Arif Bey Ayhanı bir iş bahanesiyle bahçeye çağırdı.

— İyi yağmur yedi incirler, dedi. Birkaç saat daha geçerse kurtlanır. Sen bu ağaca alışıksın. Yetişebildiklerimi ben lâleyle toplarım ama üst dallara yetişemiyorum. Dikkat et yavrum, ağaç daha ıslak.

Ayhan sepeti alarak ağaca çıktı. Hareket etmek, uğraşmak kafasındaki durgunluğu gideriyordu. Yavaş yavaş çocukça bir hiddete kapılıyor, kendi kendine bazı kararlar veriyordu.

Sepeti doldurarak aşağıya indiği zaman Arif Bey:

— Bu kadarı yeter, dedi. Fazlası evde çürüyüp gideceğine varsın kuşlar yesin.

Sonra onu kuyunun başında ki iskemleye, karşısına oturttu. Gizli bir şey anlatır gibi sesini kısarak:

— Bak yavrum, dedi. Babanın başına bu felâket geldi. Anneciğinin halini görüyorsun. Yaşın küçük ama davranmak, birşeyler yapmak sana düşüyor. Aman yavrum bu zavallı anacığına destek ol. Sen bir erkeksin.

Ayhan boş boş bakıyordu. Bütün bunlar bilmediği şeyler değildi. Ama Arif Bey vazifesini yapıyordu:

— Onlara sen bakcaksın. Çok sıkıntı çekecek, belki hırpalanacaksın ama hayat böyledir. Ekmek parası kazanmak kolay değil. Her insan da iyi olmaz. Zamana uymak, hele gururu bir tarafa bırakmak lâzım. Ben de eşe, dosta söylerim. Sana bir iş buluruz. Önce elbette az birşeyler verirler ama sen çalıştıkça artar. Bakarsın bir

gün ev geçindirecek hale gelmişsin.

Çocuğu böylece doldurduktan sonra ona biraz yemek de yedirdi ve küçük bahçenin tahta perdesinden Remziye hanımın içeride dolaştığını görünce sokağı geçti.. Tahta perde kapısını vurdu. Kadın içeriye girdi. Kadın elinde çöp tenekesiyle şaşkın gibi duruyordu. Arif Bey:

— Baksana bana komşu, dedi. Getir bakayım Cemile hanımın konturatını.

Kadın şaşaladı. Fakat Arif Bey biraz sert davrandı:

— Ne bakıyorsun öyle. Sen kiracını ne hakla gece yarısı sokakta, hasta çocukla yağmur altında bırakıyorsun? Ya hasta çocuğa bir hal olursa yakanı nasıl kurtaracaksın.

Kadın birşeyden haberi olmadığını anlatmağa çalıştı. Fakat Arif Bey daha dikleşti:

— Sen komşuda bir sıçan gezse duyarsın. Arka odaya çekildiğini ben bilmiyor muyum.

Kadın nihayet lâkırdıyı değiştirdi:

— Ev benim değil mi? İster kiraya veririm, ister vermem. Artık malıma da sahip olamıyacak mıyım?

— Kazın ayağı öyle değil komşu. Sen bayıla bayıla, gönül rızasiyle evini kiraladın.

— İyi ama adamın yaptıkları?

— Adam bir şeytana uymuşsa cezasını çeker. Bunda çoluk çocuğunun ne kabahati var. Bütün mahalleli kadına acıyor. Daha bahara kadar kunturatları var. Kunturat şahidi de bendim. Cemileye ben kefil oldum. Parayı o vermezse ben vereceğim.. Aç bakayım kapıyı.

— Ben onların eşyasını bodruma indirdim. Evi de başkasına verdim.

— Ben orasını anlamam. Ya kapıyı açar kiracına kiraladığı yeri teslim edersin, yahut da ben bilirim yapacağımı. İşte karakol şuracıkta.

Bu iş öğleye kadar sürdü. Bir iki komşu da işe karıştı. Kadın kendisine bir taraftar bulmuştu. Fakat mahallenin muhtarı ve komiser muavini durumdan haberdar edildiler.

Remziye Hanım çarpıntısı tuttuğu bahanesiyle bir komşusunun evine kapandı. Fakat ne yaptıysa para etmedi. .Akşama doğru boş odaları açtı. Bodruma taşıttığı eşyaların bir kısmı ıslanmıştı. Arif Bey kıyametleri kopartıyordu. Cemile Hanım sessizdi. Durmadan ağlıyordu.

Yalnız kaldıkları zaman Cemile hanım:

— Ne var bu deliyi başıma musallat edecek? Cemile Hanım, diyordu.

Cemile Hanım:

— Uzatma lâkırdıyı teyze, dedi. Elimde olsa birgün durmam burada.. Başımı sokacak, şu iki biçareyi barındıracak bir yer bulayım hemen çıkarım. İstenmediğim yerde durmam ben.

Kiracısını hasta çocukla gece yarısı sokakta ve yağmur altında bırakması sokak komşuları tarafından hiç de iyi karşılanmadığı için Remziye Hanım bir iki gün evinden çıkmaz oldu. Hattâ sık sık hasta çocuğu yoklayıp durdu.

Öte taraftan Arif Bey de günde bir iki defa uğradı. Doktorun yazdığı reçeteyi kendi cebinden yaptırdı.

— Bir, elin genişlediği zaman bana ödersin yavrum, dedi.

Ayhanın *başındaki sersemlik, gözlerinin içindeki* bulanık bakışlar tamam bir hafta sürdü. Genç çocuk iz-

zeti nefsine inen tokatın acısını bir türlü unutamıyordu.

Bir kere bile ağzını açıp dayısının kendisine vurduğunu anlatmamıştı. Annesi onu tokadı yerken görmemişti. İçeriye girdiğ zaman dayısı yeniden vurmağa hazırlanyordu. Fakat yengesi ve Peyman tokadın yüzünde patladığını görmüşlerdi. Acaba Peyman bunu annesine söyledi mi? Hem annesi yanağındaki kızartıyı ve dişinin de fena halde kanadığını görmedi mi?

Ayhan durmadan bu düşünceler içinde bunalıyordu. Dayısının o kıpkırmızı yüzü, düşmanca bakışları gözlerinin önünden gitmiyor, nereye baksa onu görüyor gibi oluyordu.

Günler geçtikten sonra düşünürken dişlerini ve yumruklarını sıkmağa başladı. Kendisinden büyük olan dayısına karşı bu saygıyı hiç duymuyordu. Aksine olarak ondan nefret ediyor, onu bir daha görmeğe dayanamıyacağını, onun adında olan herkesin onun gibi olacağını düşünüyordu.

Eğer dayısiyle baş edecek kadar büyük olsa herşeyi göze alacak, gidip karşısına dikilecek, yaptığı haksızlığı haykıracak, tokatını kendisine iade etmese bile yüzüne nefretle bakacaktı.

Ne yapmıştı da kedisine köpek, it gibi aşağılayıcı sözler söylemişti? Kahveye gittiyse orada balık tutanlar arasında balıkçılara yardım ederek kendisine de bir kazanç payı, herkesten daha az bir pay istemek, deniz kenarında ahbab olduğu bir genç balıkçıyı görmek, aramak için gitmemiş miydi?

Onun oraya gittiğini haber alan dayı, niçin sokak sokak, dükkân dükkân iş aradığını, bazen terslendiğini, bazen cevap bile almadığını bilmiyordu.

Geceleri, o eski kira evine gittikten sonra, uykusu arasında haykırdığını ve sonra kendi sesine uyanarak annesinin duyup duymadığını anlamak için bakındığı Cemile hanımı görüyor, bir fazla üzülüyor, ağabeysi için:

— Eli kırılası, diyordu. Ne istedi bir damla çocuktan?

Kira odalarına kavuşmuşlardı ama yiyecek, içecek, çocuk için ilâç parası, doktor parası lâzımdı. Cemile hanım eski komşularından bir kadına artık hergün evden bir şey veriyordu.

— Zeynep hanımcığım, ne olursun şunu bana satıver.

— A, olur Cemile Hanım. Elime mi yapışır. Ben iyiliği severim.

Bir gün bir bakır tepsi, ertesi gün aile yadigârı bir çay semaveri, daha ertesi gün battaniye evden çıkmağa başlamıştı.

Kadın bunları mantosunun altına saklıyor ve köşe başında kayboluyordu. Dönüşte bazen üç, en fazla bir beş lira getiriyor, zahmetine karşılık da kendisine birşey veriliyordu.

Cemile hanım satacak bir şey ararken Zeynep hanım ona akıl öğretiyordu:

— A, Hanımcığım, dört tane yorganı ne yapacaksın, ikisini başından defet de çocuğuna bak.. İki tencere yeter sana, üçüncüsünü satalım. .

Cemile Hanımın gözü birşey görmüyordu ama birgün evsahibi Remziye hanım aşağıya inerek:

— Bana bak Cemile Hanım, dedi. Elinde ne var, ne yok satıyorsun. Hem de yok pahasına. Şu ceviz sandığı bana ver. O karıya verirsen bir tahta fiatına götürür. Ben bir aylığa karşılık tutarım.

Sandığı almış, sonra da:

— Gözünü aç, gözünü. demişti. Senin bakır tepsi, o güzelim semaver Zeynebin evinde. Buradan aldı mı doğru evinin yolunu tutuyor. Aramızda ileri, geri söylendik ama ben haksızlığa, yüzsüzlüğe dayanamam. Kapıdan yahudiye sat, daha kâr edersin.

Çocuk hastalığı, yemek derdi Cemile Hanımın gözüne birşey göstermiyordu. Bir uçuruma doğru gittiklerini o da biliyordu.

Bir sabah Ayhanı karşısına aldı:

— Oğlum, belki bir yerde bir çıraklık bulabilirsin. Sen yine şöyle bir aran bakalım.. Elimizde satacak şey kalmadı.

Ayhan yine dolaşmağa başldı. .Sabah çıkıyor, akşam gelioyrdu. Ceketinin dirsekleri patlak, ayakkabısının altı delikti. Saçları da uzamıştı. Bakımsızlıktan yüzünde bir solukluk, halinde bir çöküklük vardı. Mağazaların, dükkânların içine girmek ve iş istemek kolay değildi. O zamana kadar girdiği yerlerden hiç güler yüz görmemişti. cesareti kırılmış, isteği kalmamıştı. .

Bir gün karnı aç, içi üzgün, pazar yerinden geçiyordu. Bir erkek ona seslendi:

— Baksana bana.

Kendisine seslendiğini anlamadı. Fakat ses tekrar ona doğru:

— Baksana bana küçük, dedi.

Bu sefer döndü. Adam büyük bir fileye doldurulmuş sebzeyi ayağının dibine koymuştu. Eliyle işaret etti. Ayhan yaklaştı:

— Küfen yok mu senin?

Ayhanın soluk yüzü kıpkırmızı kesildi.

— Küfe mi?

Hemen de anlamıştı. Kılığı, kıyafeti düşkün olduğu için adam onu yük taşıyan, paket taşıyan küfeci çocuklara benzetmişti. Durumsadığını görünce de söylendi:

— Haydi bakalım, yüklen şunu, ne bakınıyorsun be.

Ayhan aptallaşmıştı. Adamın dediğini yaptı. File epeyce ağırdı. Tutacak yer aradı, sapının içine kolunu geçirdi. Adam öne düşmüş yürüyordu. Ayhan da bir tarafa çarpılarak arkasından gidiyordu. Yol beş dakika kadar sürdü. Bir apartmanın basamaklarını çıktılar. Adam zile bastığı zaman arkasını da dönmüştü...

— Bu kadrcık şeyle soluyorsun, ne cansız şeysin be.

Kapıya bir kadın çıktı. Genç ve güzel bir kadın. Adam:

— Koy içeriye fileyi, dedi.

Ayhan fileyi kapının içine koydu. Sonra dışarıya çıktı. Sersem sersem arkasını döndü. İçeriye giren adam seslendi.

— Hey, bana bak. Paranı al.

Mermer basamakların üstünde bir para çınladı. Yuvarlandı, basamakları atlıya atlıya caddeye kadar indi.

Ayhan da indi araksından, fakat yere eğilip onu almadı. Yürüdü, gidiyordu. Adam tekrar kapıya çıkmış bağırıyordu:

— Şu kadarcık yer için sana ne verecektim ya. On kuruşu beğenmiyor ahmak. Alsana paranı diyorum sana.

Ayhan daha fazla hızlandı, köşeyi dönünce biraz koştu. Büyük caddeye çıktığı zaman gözleri yaş içindeydi. Hemen annesinin, iyi günlerde onu karşısına alıp söylediklerini hatırlamıştı:

— Babandan hayır yok oğlum. Bereket versin sen iyi okuyorsun. İnşallah bir doktor, ya da bir mühendis olursun. Kardeşine de, bana da bakarsın.

Hani, nerede kaldı o doktorluk, o mühendislik? Ola ola ne olmuştu? İşte herkes onu bir küfeciye benzetiyordu.

Islak gözleriyle caddeden geçen okul çocuklarına bakıyordu. Kiminin liseli, ötekinin daha ortada olduğu yaşlarından belliydi. Şimdi o da dokuzuncu sınıfa, Lise bire gidecek ve tam üçüncü yılın sonunda Lise mezunu olacaktı.

Ruhunun üstündeki baskı, içindeki sıkıntı ona büyük bir nefes aldırmıyordu. .Artık dersten başka şeyler düşünmek zorundaydı. Herşeyden önce karnı açtı... Evini kaybetmiş, gurbete düşmüş kimsesiz bir adam gibiydi .

Ne yapmak lâzımdı? Kendi kendine birşeyler beceremiyecekti. Arif Beyden başka bir tanıdığı yoktu. O da:

— Benim aklımda, diyordu. Tanıdıklardan birinin yanında bir iş bulmağa bakıyordu. Ama az, ama çok. Boş gezmekten iyi ya.

Boş gezmek?

Ne sıkıntılı şeydi bu. . .

Kumkapıya kadar yürümüştü.. Akşam yakındı Orada bir kaç asker, bir kaç çocuk ve yaşlı başlı adamlar kamışlarla balık tutuyor, birbirleriye şakalaşıyorlardı..

Hiç bireşy düşünmeden onlara bakıyordu. Oltanın ucunda çırpınarak havalanan ve atıldığı teneke kutunun içinde bir türlü ölmiyen küçük balıklara bakıyordu.

Omuzuna bir el dokundu. Başını çevirdi. Birgün yine orada, denizi seyrederken, geride, sırtını bir balıkçı kulübesine dayayıp ağ tamir ederken, gördüğü ve ahbap oldukları delikanlıydı.

Halil adındaki bu gencin bir annesi vardı. O kapılarda çalışıyor, Halil de balık tutyordu. Askerden yeni geldiği için daha saçları uzamamıştı.

— Görünmüyorsun Ayhan? dedi. Bir iş bulabildin mi?

— Hayır. .

— Ben denize çıkacağım, gelir misin?

— Gelirim..

Yarısı karaya çekilmiş olan sandala dayanan Halil onu denize sürdü. Sandalın kıçı daha karadaydı. Fakat kendisi arka tarafa gidip ağırlığını verince sandalın ucu daha fazla kalkmış ve kürekle kumlara dayanınca sandal yüzmüştü. Rıhtımdan Ayhanı da aldı. Bir iki defa daha denize çıkmışlardı. Ayhan biraz kürek tutmasını biliyordu. Yine küreklere geçti. .Halil ona kumanda ediyordu:

— Sağını kuvvetli al, gazinonun karşısında duralım..

Oltasını denize attı. Kolunu bir aşağı, bir yukarı sallıyor, oltasına birşey takıldığı zaman sert bir hare-

ket yapıyor, sonra yine o ölçülü sallamaya devam ediyordu.

İki defa oltayı çekti. Çapari ikisinde de dopdolu çıktı.. Ayhan balıkları saydı. Küçük amma sekiz bir, dokuz bir tutulmuştu. On yedi balık.. Zavallılar sandalın dibindeki iğreti tahtalardan içeri kayıyor, oradaki su birikintisinde çırpınıyorlardı.

Halil memnundu. Beş defa oltayı yukarıya aldı. Her seferinde olta dolu geliyordu. Balıkların çırpınması da hâlâ bitmiyordu.. Tahtanın üstünde kalanlardan bir kaçı hareketsizdi . Ayhan onların öldüğünü sanıyordu ama ara sıra başlarını veya kuyruklarını kaldırarak son çırpınmalarını yapıyorlardı.

O akşam hava kararırken sıkılarak:

— Halil ağabey, demişti. Annem merak eder.

Delikanlı:

— Ha, doğru, dedi.. Ama bir daha gelirken kulağına koy. Belki balık tutarım, merak etme de. .

Sandalın içindeki suyu denize boşaltmak için kullandığı büyükçe bir konserve kutusunu balıkla doldurdu:

— Bunları da al Ayhan, dedi.

— İstemem Halil ağabey.

— Al be, dünya kadar balık tutuldu. Sen uğurlu geldin. Bak ötekilerin oltaları boş çıkıyor . Durmadan kol sallıyorlar. Şurada bilemedin dört kilo balık var.. Yarımını kocakarıya verir, kızarttırırım, üç buçuğunu da yüz ellişerden satsam beş liradan fazla yapar. Akşam akşam az mı? Ama her zaman bu böyle olmaz. Balıkçı dediğin haftanın yarısını bey gibi geçirir, yarısını da oruçlu.

— 6 —

Kasım ortalarında bir geceydi. Bütün gün sokak sokak sürten Ayhan kapının hızlı hızlı çalınmasına uyanmıştı.

Kapıda bir polis, bir bekçi vardı. Çocuk yine rahatsız olduğu için uyanık bulunan Cemile Hanım hapiste bulunan kocasından fena bir haber geldi zannetmişti.

Polis telâşla:

— Cemile Hanım, dedi..

— Cemile benim. .

— Sizin bir oğlunuz varmış,

— Oğlum mu? Evet.

— Nerede?

— İçerde, uyuyor.

— Onu Komiser çağırıyor.

— Komiser mi? Neden?

— Hanım, bana verilen emir bu.

— İyi ama bizim ne alâkamız var?

Bekçi tanıdık bir adamdı:

— Hanımefendi, dedi. Belki kendisinden birşey soracaklar. Siz merak etmeyin. Çocuğunuzun bir suçu yoksa neden korkacaksınız.

Gayet doğruydu bu söz. Ayhan da kapıda konuşulanlardan bir polis geldiğini, kendisinden bahsedildiğini duymuş, acele ile giyinmişti. Annesinin arkasından baktı. Polisin şapkasını, bel kayışını, çizmelerini gördü. Bu sırada yukarı kattan bir pencere açan Remziye hanım:

— Bunun böyle olacağı belliydi, diyordu.

Cemile Hanım ağlamağa başlmaıştı. Ayhan:

— Ne oluyorsun anne, dedi. Ne varmış. Şimdi gider gelirim.

Polis kadının haline acıdı:

— Hanım merak etmeyin, dedi. Ortada bir suç yoksa telâş etmeniz boşuna. Ama bir tahkikat yapılacaktır. Biraz uzun sürer. Haydi Ayhan, ceketini al, gidelim.

Ayhan annesini pek perişan bir halde bıraktı. Bekçi ile polisin arasında yürürken, birdenbire uyandığı ve heyecanlandığı için titriyordu .

O sırada aklına geldi. Babası da böyle olmuştu. Bir gece yarısı kapıya gelmişler, onu çağırmışlar, alıp götürmüşlerdi. Onlar şimdi gelir diye beklemişlerdi ama, gidiş o gidişti.

Karakol yakındı. Şişman Komiser karşısına getirilen çocuğun yüzüne dikkatli baktı ve:

— Adını ne? dedi.

— Ayhan. .
— Babanın adı?
— Necmi.
—Necidir baban?
— Muhasebeci. .
— Nere de o?
— Kim, babam mı?
— Evet.
— Hapishanede.
— Neden hapse girdi?
— Kasada açık verdi.
— Milletin parasını kumarda yedi desene.

Ayhan ses çıkartmadı. .O zamana kadar hiç korkmamıştı ama, gittikçe içine bir korku doluyordu. Komiser Bekçiye:

— Remziye Hanımın söylediği bu mu? dedi.
— Evet.

Yeniden Ayhana döndü. Gözlerinin içine baktı.

— Kaç kişi girdiniz eve?
— Eve mi?

Ayhan anlamamıştı. Remziye hanımın adı geçtiği, evden bahsedildiği, daha evvel Arif Bey de eve girmek için karakola gitmiş, komiseri getirmişti. Acaba onları evden mi atacaklardı. Komiser daha yüksek bir sesle:

— Cevap ver, dedi. Yalana, dolana kaçma. Kaç kişiydiniz.
— Biz mi? Üç.
— Üç ha. Peki... Kim kim?
— Annem, ben, bir de kardeşim..

Komiser birşeyler yazıyordu. Başını kaldırdı:

— Annen mi?

Bekçi olduğu yerde kımıldadı. Komiser ona döndü:

— Ne var? dedi. . .

— Efendim çocuk Remziye hanımın evine girişlerini soruyorsunuz zannetti, Hani Remziye hanım eve almamıştı da sonradan siz müdahale etmiştiniz.

Komiser Ayhana döndü:

— O başka mesele, dedi. Ben sana soyduğunuz eve kaç kişi girdiniz diyorum. Lâkırdıyı ters anlama.

Ayhan düşündü. Ağlamak istiyordu. Dayısının karşısında da böyle olmuştu.. Dudakları birşey söylemeden kıpırdıyordu.

— Doğrusunu söyliyecek misin?

— Ben ev soymadım.

— Sen değil. Arkadaşlarınla beraber. Hani kopuk İbrahim, köfteci Cemil, sen, daha başka:

Bu saydığın iki kişi mahallede meşhurdu. Birisi teyzesinin, birisi de büyük annesinin yanında otururdu. Hangi eve bir iş gördürmeğe çağırsalar muhakkak birşey çalarlardı. Arasıra mahalleden kayboldukları zaman soranlara:

— Gemilerde çalışıyor, dışarda, diyorlardı.

Halbuki onların hapse girdikleri biliniyordu. Ayhanın ilk gözyaşı yanağına tekerlendi:

— Ben onlarla konuşmam, dedi. Annem hep tembih eder. .

— İyi ama bak ev sahibiniz de birşeyler söylüyor. Sonra senin bir dayın var. Onada soruldu. Senin serseri olduğunu, babanın yoluna saptığını söylüyor. Biz seni keyfimizden çağırmadık buraya. Aklın varsa herşeyin doğrusunu söyle. Yakanı daha kolay kurtarırsın. Yoksa bu iş uzar. Sonu fena olur.

— Ben birşey yapmadım ki..

— E, benden günah gitti. Ben ilk soruşturmayı yaptım. Bak buraya yazıyorum. Kendisine öğüt verildi,

yumuşak davranıldı, böyle birşeyden haberi olmadığını söylüyor, diye yazıyorum. Şimdi ötekilerle beraber Müdüriyete gideceksin.

Polise döndü:

— Götür ötekilerin yanına, dedi. .

Ayhanı pencerelerinde demir parmaklık bulunan tahta sedirli bir odaya götürdüler. Kapıyı üstüne kapattılar. Ayhan şaşkınlıkla etrafına baktı. Bir tek sedir vardı. Tahta bir sedir. Onun üstünde iki kişi, ayaklarını birbirlerine doğr uuzatmış, kasketlerini başlarının altına koymuş uyuyorlardı. Ayhan oturacak yer bulamadı. Biraz sonra bekçi içeriye hasırları dökülmüş bir iskemle getirdi.

Ayhan iskemleye ilişti. Ortada küçük bir ampul yanıyordu. Yerde sigara izmaritleri vardı. İki serseri horluyorlardı. Ayhan misafir gibi oturuyor, gözlerini kapıdan ayırmıyordu. Binanın içinde ve kapının arkasında derin bir sessizlik vardı.

Yavaş yavaş demir parmaklıklı pencere dışardan aydınlandı. Uzaktan uzağa otomobil sesleri kepenk gürültüleri duyuldu. Sokaktan öksüren adamlar geçmeğe başladı.

Kapı açıldı. Bir polis içeriye baktı. Sonra yine kapıyı çekip anahtarla kilitledi.

Ayhan oraya girdi gireli bir heykel gibi duruyordu. Saatler öyle geçmişti. Vücudu hareketsiz dururken kafasının içinde sanki sinema oynuyor, kendisini evde, annesinin yanında görüyor, ona karakolda olanları anlatıyor:

— Niye korktun bu kadar, diyordu. İnsanın suçu olmadıkıtan sonra.

Fakat bir aralık yine kendisini karakolun o demir

parmaklılı penceresi olan odasında görüyor, hemen kalkıp kapıyı yumruklamak, açtırıp çıkmak ve evine gitmek istiyordu.

Midesinde bir ateş vardı sanki. İçi yanıyordu. Komiser nihayet kapıyı açmış, eşikte durarak sert sert içeriye bakmıştı. Ayhan ayağa kalktı. Kendisini salıvermeğe geldiğini zannetti.. .

Kimoser ona uzun uzun baktıktan sonra arkasındaki polise:

— Kaldır şunları, dedi:

Polis içeriye girdi. .Hiç kımıldamadan yatan iki genci omuzlarından sarstı. Seslendi, bağırdı, onlar nihayet homurdanarak, gerine gerine uyandılar. .Çapaklı gözlerini kırpıştırdılar. Birisi :

— Sabah olmuş diye söylendi..

Yayık yayık konuşuyor, bakınıyorlardı. İkisinin birden gözleri Ayhana ilişti. Uzun uzun baktılar. Sanki Komiser orada hiç yoktu. Ceplerinden birer sigara paketi çıkarttılar, birer sigara yaktılar. Öksürmeğe başladılar. Oda ağır bir duman kokusuyla doldu. Biri:

— Seni ne diye getirdiler ulan, dedi.

Ayhana sesleniyordu. Ayhan cevap vermedi. Öteki:

— Bunu benim gözüm ısırıyor be, dedi.

Arkadaşı cevap verdi:

— Muhasebecinin oğluna benziyor, dedi. Hani kumarbaz muhasebeci vardı ya. tıktılar içeriye. Onun oğluna benziyor ama o mektepli.

Daha fazla meşgul olmadılar. İçeriye bir polis girdi. Elinde kelepçe vardı. Polis onların ellerini birbirine bağladı. Sigaralarını serbest ellerine almışlardı. Polis:

Demir parmaklıklı odanın kapısı açıldığı zaman, Ayhanın gözleri yaşlı idi

— Öteki tek kaldı, dedi

— Sen yanında götür. Acemi çocuk.

Polis işaret etti. İki serseri ayağa kalktılar. Komiser Ayhana:

— Sen de gideceksin, dedi. Kaçmağa çalışalama.

Ayhan titrek bir sesle:

— Eve gitmiyecek miyim? dedi.

— Hayır. Müdüriyete gideceksin.

— Annem merak eder, zaten kardeşim hasta.

Yüzüne ip gibi yaşlar inmeğe başlamıştı. Belki haykırarak ağlardı. Fakat iki serseri onun bu haline kahkahalarla gülüyordu. Komiser:

— Ben bekçiyle haber yollarım, dedi..

Ayhanın kolunu polis tuttu. Yürümeğe başladılar. Silâhlı bir jandarma iki serseri ile önden gidiyordu. Yolda iki serseri duraklayıp polise yalvardılar. Polis de durdu. Yeni açılmış bir kahveye girdiler. Daha ikmse yoktu. İnce belli, mavi çizgili küçük bardaklarla çay içildi. Herkes kendisine ısmarlamıştı. Ayhan birşey söylememişti. Polis:

— Sen içmiyecek misin? dedi.

— Canım istemiyor. .

— Ama gittiğin yerde arasan da bulamazsın. Yanında para var mı?

— Benim mi? Hayır..

— Oğlum insan yanına para almaz olur mu? Müdüriyette alakoyarlarsa, uzun sürerse ne olacak?

Ayhanın böyle şeylere aklı ermiyordu ki. Polis ona da bir çay ısmarladı. Ayıp olur diye bu çayı içti. İçinin

yanması geçmişti. Polis tekrar yola çıktıkları zaman geriden giderken konuşuyordu:

— Oğlum bu senin ilk suçun. Yol yakınken dön. Kim sana bu işi teklif ettiyse doğrusunu söyle. Nasıl olduğunu, kimlerle beraber bulunduğunu, köşkten çaldıklarınızı nerede paylaştığınızı, yahut nerede sakladığınızı, bir bir söyle.

— Ama benim böyle şeyden haberim yok ki.

— İnkâr etme, onlar insanı söyletmesini bilirler. Senin ufak tefek birşeyler aşırdığını dayın anlattı.

— Dayım mı anlattı?

Sonra dişlerini sıktı:

— Anlatır o. Anlatır o.

— Ne demek istiyorsun yani.

— Ağabey, bana inanmadıktan sonra neye soruyorsun. İyi ya işte. Elinizden geleni yapın.

Ağlıyordu. Polis biraz sonra:

— Sabahtan akşama kadar, bazen yatsı vaktine kadar nerelerde geziyorsun? dedi.

— İş arıyorum ağabey iş.. Babamın başına bu felâket geldikten sonra kim tuttu ki elimizden. Hepsi üst üste geliyor.

Büyük bir binadan içeriye giriyorlardı. Merdivenleri çıktılar. Koridorları geçtiler, iç içe odalardan birisine girdiler. Burası da bir bekleme yeriydi. Polis onları sivil bir adama teslim etti. Kendisi ortadan kayboldu. Bir saat kadar ayakta durdular. Odada daha birkaç kılıksız adam vardı. Onlar birer birer çıktılar, bir daha dönmediler. İki serseri durmadan sigara içiyorlardı. Nihayet içeriye bir jandarma girdi. Üç isim okudu. İki serseri ile Ayhanı çağırıyordu.

Onları bir odaya götürdüler. Kapsında bir jandarma bekliyordu. Zayıf yüzlü başı açık bir adam memu-

run uzattığı kalın zarfı masasının üstünde tetkike başladı. Sonra başını kaldırdı.

— İbrahim !

İki serseriden birisi:

— Efendim ağabeyciğim, dedi.

— Cemil.

— Buradayım bendeniz Komiser Bey. .

— Ayhan.

Ayhan ağzını açtı. Fakat ses çıkmadı. Komiser başını kaldırdı. Daha sert bir sesle:

— Ayhan, dedi.

— Efendim.

Ayhan tıkanıyordu. Komiser yerinden kalktı. Elleri arkasında dolaşmağa başladı. Biraz sonra iki serserinin tam karşısında durdu.

— Kaçıncı gelişiniz buraya, dedi. Ben size bir daha yüzünüzü görmiyeyim demedim mi size? Yakanızı bıraktığımız zaman bir daha ele geçmiyeceğinizi mi sanıyorsunuz. Hangi suç cezasız kalmşıtır?. Namuslu adamların sizden çektiği nedir be? Siz de insan gibi yaşasanız olmaz mı? Şimdi ne yapayım ben sizi?

İbrahim birtarafına çarpılarak:

—Ağabey ne yaptık yani, dedi. Şunun bunun odunu taşıyor, iş görüyor, alnımızın teriyle bir kaç kuruş para alıp karnımızı doyuruyoruz daha ne yapalım yani? Milletin hırsızlığını neye bizim gibi fakir fukaraya yükletiyorsunuz.

Komiser odanın duvarlarında çınlayan bir sertlikle:

— Sus, diye bağırdı. ı

— Yani kendimizi de müdafaa etmiyelim mi Komiser bey.

— Doğrusunu söyle.

— Dinim hakkı için doğru söylüyorum. Benim birşeyden haberim yok. O gün ben arkadaşım Cemille maça gitmiştim.

— Hangi gün?

— Çarşamba günü işte.

— Ne olmuş çarşamba günü?

— Ne bileyim ben. Anlatıyorum işte.

— Bana bak İbrahim. Beni kızdırma. Doğru söyle-

— Yemin ediyorum be ağabey.

— Doğru söyle diyorum sana. İhsan Beyin köşkünü kaç kişi soydunuz? Halılar, gümüş takımlar, bilezikler nerede?

— Ağabey, Allah seni inandırsın bu işte ben yoktum. Şimdi senden duyuyorum.

— Söyliyecek misin?

— Anamın ölüsüne yemin ediyorum be ağabey.

— Pekâlâ, benden günah gitti.

Komiser ötekinin karşısına dikildi. Aynı şeyleri ona da sordu. O da yeminler ediyor, yalvarıyor, hattâ ağlıyordu.

Ayhan bu adamların hiç bir suçu olmadığına inanmıştı. Komiseri merhametsiz bir insan olarak görüyordu. Bu adamlar yapmadıkları şeyi nasıl yaptık desinler?

Fakat o birşey dinlemiyordu. Kapıdaki polise:

— Şunları götür, dedi. Biraz sonra konuşacağız.

İki serseri polisle beraber çıktılar. Kapı kapandı. Komiser odada gezinmeğe başladı. Sonra birden Ayhanın karşısında durdu. Sert gözlerini onun gözbebeklerine dikti.

Çocuk ona bakıyordu. Fakat o anda onu değil, kira evindeki annesini görüyordu. Annesi pencerenin

önünde oturuyordu. Kucağında hasta olan kardeşi vardı. Bir hasta çocuğun dalgın yüzüne, ateş gibi yanan küçük ellerine, bir sokağa bakan annesi ağlıyordu.
Belki de o anda annesi bu haldeydi. Bütün gece gelmiyen oğlunu düşünüyordu. Ateşler arasında yanan ve uykusunda sıçrayan kızın hafif iniltilerini duyuyor ve belki de:

— Allahım, Allahım, sen bize yardımcı ol, diyordu.

Komiser karşısında, gözlerini gözlerine diktiği çocuğun yüzünün erir gibi olduğunu görüyordu. Baktığı bu ıslak gözler yavaş yavaş kapandı, Ayhan oracığa, ipten kurtulmuş bir çamaşır gibi Komiserin ayaklarının dibine yıkılıverdi.

Bayılmıştı.

Komiser telâşla yere eğildi. Çocuğun elini tuttu... Çekti. Onun gözleri yarı açık, dişleri kenetlenmiş, bayılmış olduğunu gördü.

— 8 —

Ayhan gözlerini açtığı zaman kendisini uzun bir koltukta buldu. Beyaz gömlekli bir adam yanında ayakta duruyordu. Odada başka türlü bir koku, bir ecza kokusu vardı.

Ayhan kımıldayınca beyaz gömlekli adam yanına geldi:

— Nasılsın- dedi. Biraz iyisin değil mi? Davran bakalım.

Ayhan doğruldu. Her tarafı ağrıyordu. Kendisinde bir başkalık vardı. Ne olduğunu, oraya nasıl geldiğini, neden yattığını düşünüyor, anlıyamıyordu. Gömleğinin yakası ve başı biraz ıslaktı. Odada başka kimse yoktu. Beyaz gömlekli adam bir zile bastı. İçeriye giren hademeye:

— Komisere haber ver,çocuk iyidir, dedi. Bir de çay söyle..

Ayhana da:

— Şöyle bir iki dolaş odada, dedi. .

Ayhan halsizdi. Pencerenin önüne kadar gitti. Oradan sokağa baktı. Uzaktan araba sesleri, otomobil gürültüleri geliyordu. Karşıda sarımsı boyalı birkaç bina vardı.. Pencereleri kapalıydı.

Beyaz gömlekli adam:

— Şu çayı iç bakalım, dedi Şu hapı da yut.

Ayhan bir iskemleye oturdu. Hapı yuttu. Hep önüne bkıyordu. O sırada içeriye Komiser girdi. Bu İbrahimle Cemili sorguya çeken sert bakışlı adamıdı.

Ayhan onu hemen tanıdı, gözlerinin karardığı dakikaya kadar hepsi, aklına geldi. Komiser ona:

— Nasılsın bakalım? dedi.

Cevap beklemeden beyaz gömlekli adama döndü:

— Ne var?.

— Fazla heyacan, biraz korku, dedi. Toy birşey olacak.

— Konuşabilir miyim?

— Üzerinde fazla bir tesir var. Asap bozuk. Pek acele değilse bugün için bu işi bırak.

— Öyle yapalım.

—Biraz daha kalsın burada. Sonra ben nezarethaneye yollarım.

Komiser çıktı. Beyaz gömlekli adam odada dolaşıp bir takım ecza ile uğraştı. Dolapları yerleştirdi. Bir takım iğneler kaynattı. Bir aralık ona seslendi:

— Pencerenin önünde otur. Dışarısını seyredersin.

Ayhan oraya gitti Dışarıya bakıyor ama birşey görmüyordu. Kafası da işlemiyordu.

Böylece saatler geçti. Beyaz gömlekli adam ona sık sık bakıyordu. Ayhan başını cama dayamış, kımıldama dan dururken gözleri ağırlaşmıştı. Uyuduğunun farkında bile olmadı.

Gözlerini açtığı zaman telâşlandı. Binanın içinde eskisi kadar gürültü yoktu. Masanın üstünde yenilmiş bir yemeğin tepside duran tabakları vardı.

Pencereye baktı. Dışarısı morumsu bir renk almış, odada elektrik yanmıştı.

Uyuduğunu, birçok saatlerin geçtiğini, akşam olduğunu, gecenin başladığını anladı. Beyaz gömlekli adam yoktu. Bir Polis kanapenin üstüne uzanmış yatıyordu. Ayhanın kımıldadığını görünce kalktı:

— Seni odaya götüreyim küçük, dedi. Burası kapanacak.

Geçtikleri koridorlarda, odalarda masalar boşalmıştı. Ancak bir kaç memur bulunuyordu. Ayhanı sabahleyin kapattıkları odaya girdiler. Orada kimse yoktu. Bir hademe yerleri sürüpüyordu.

Ayhan oturdu. Hademe de işini bitirip çıktı. Dışarıda pek uzaktan gelen bir aya ksesi vardı. Yaklaşıyor, uzaklaşıyor, yine yaklaşıyor, yine uzaklaşıyordu. Birisi durmadan geziniyordu.

Ayhan tüylerini kabartmış, başını kanadının altına da sokmuş, uyumağa çalışın bir kuş gibi hareketsizdi.

Fakat kafasının içinde insan şekilleri, manzaralar gelip geçiyor, bu arada annesini, kardeşini görüyordu.

Birdenbire, nasıl olduğunu bilmeden kapıya koştu. Boğazından fena bir ses çıktı. Avazı çıktığı kadar haykırdı:

— Anne, anneciğim. Ah anneciğim.

Sımsıkı kapalı olan kapının arkasına yere yığıldı. Birdenbire gözyaşlar boşanmıştı. Boğularak, haykırarak, boğazındaki tıkılı olan birşeyleri atmak ister gibi boynunu ovarak, tırmalıyarak ağlıyordu. Bu sesleri dışarıdan duyan nöbetçi polis kapıyı açtı. Onu kolundan tutarak kaldırdı. Ayhan bir çığlık koparttı:

— Annem ne oldu? Hasta kardeşim ne oldu?

Polis kapıyı kapatıp gitmiş, sonra yine gelmişti. Ayhanı çağırarak bir musluk başına götürdü. Yüzünü yıkattı. Sonra onu bir odaya götürdü. Orada iki adam vardı. Birisi de o sert bakışlı Komiser.

Ayhana karşısında bir sandalye gösterdi. Paketinden bir sigara daha çıkartıp yaktı. Ayhan hâlâ kuru kuru hıçkırıyordu. Birden:

Senin nen var ?dedi.

Nesi mi var? Ayhan içlerine kan gelmiş gözlerle, artık kendisinin bile tanıyamadığı bir sesle:

— Nem mi var? dedi.

— Yani hasta mısın sen?

— Ben mi, değilim?

— Kardeşin hastaymış öyle mi?

Aayhan cevap veremedi. İp gibi yaşlar bir daha indi yüzüne. Öteki adam seslendi:

— Mesele nedir?

Komiser:

— İhsan beyin köşkü meselesi, dedi. Halılar, gümüş takımları, bilezikler çalınmış.

— İşin içinde bu da mı var?

— Semt karakolunda inkâr etmiş bu. Ben daha sormadım. Asabı bozuk. Bir şok geçirdi. Doktor da müsaade etmedi.

Tekrar Ayhana döndü:

— Ben sana birşey sormıyacağım, dedi. Eğer senin söyliyeceklerin varsa söyle. Önceden haber vereyim ben korkulacak insan değilim oğlum. Benim de senin yaşında çocuğum var. Bir kötülüğü meydana çıkartmak için bazen hiç ilişiği olmıyan insanlar da rahatsız edilir. Sen anlat bana.

— Ben ne anlatayım Komiser Bey. Ben birşey düşünemiyorum ki.

— Seni durup dururken buraya getirmedik ya. Ev sahibinizin senin gece yarıları eve geldiğini söylemiş. Sonra dayına sormuşlar. Evden ufak tefek birşeyler aşırırdı, bir aralık benim saatimi bile almıştı. Ben ondan hırsızlık umarım. Çünkü babası da hırsız demiş. Biz bu yola düşen insanların elbette kendi keyiflerine bırakmayız, Önce babanın meselsini anlat. .Neden hırsızlık yaptı?

— Ayhan yutkundu. Kendisini topladı:

— Babam kumar oynuyordu, dedi.. Bize bakmıyordu hiç.. Ben mektebe gidiyordum. Haziran sonundaydı, Liseye geçtim. İstanbul Lisesindeydim.. Bu sene dokuza devam edecektim... Tatilde bir gece eve polisler

geldi. Babamı çağırdılar. Gitti, bir daha gelmedi Sonradan gazeteler de yazdı. «Kasadan aldığı paralarla kumar oynıyan muhasebeci yakalandı» diye.

— Babanın adı Cemil mi?

—Hayır, Necmi?

— Ha tamam, Necmi. Demek onun oğlusun. Peki bu sene ne diye okula devam etmedin?

— Gidecektim. Ama babamın adı gazetelerde dolaşıyor, bütün mahallede ondan bahsediyorlardı. Nerede bir arkadaşımı görsem «Senin baban hırsızlık yapmış» diyorlardı. Artık sokaktan geçemez olmuştum. Her yerde «Hırsızın oğlu» diyorlardı bana. Mahkemeden de adamlar geldi. Babamın borcunu kapatmak için evde para eden eşyayı alıp götürdüler. Bize az birşey bıraktılar. Annem bileziklerini, küpesini bile verdi. Aç da kaldık. Annemin bir evde hissesi var. İki ay sonra oraya gittik. Ama orada da oturamadık. Dayım çok hasis bir adam. Bizi istemedi. Yirmi gün oturduk. Annem onun beni mektebe yollamaya yardım edeceğini düşünüyordu. Kitap parası, hergün yiyecek parası lâzım. Bize kimsenin birşey verdiği yoktu ki. Sonra bir gece.....

— E, ne oldu?

— Ben eve geç geldim. Kardeşim hastaydı. Akşama kadar iş aradım. Hangi kapıyı çaldımsa beni terslediler.. Yağmur yağıyordu. Eve girer girmez dayım bana bağırmağa başladı. O zamana kadar nerelerde geziyormuşum? Ben de babam gibi hırsızmışım. Sonra da kalktı bana vurdu. Annem aramıza girdi. O havada, hasta çocukla evden kovulduk. Kira ile tuttuğumuz eve geldik. Ev sahibi eşyamızı bodruma atmış. Komşumuz emekli subay var. Annemin yağmur altında yal-

varmalarını duymuş. Bizi içeriye aldı. Sonra karakola haber verdi. Tekrar oraya yerleştik. Annem bir komşuya kalan eşyayı sattırıyordu. Onunla kardeşime ilâç alıyor, biraz yiyecek buluyorduk. Sonra dün gece yarısı kapı çalındı. Beni istediler. Kardeşim yine hastaydı. Bir türlü doktor getiremiyorduk.. Ateş içinde yanıyordu. Ben de karakola gittim.. Bana orada hırsız olduğumu söylediler. Gece orada kaldım. Sonra buraya getirdiler işte.

Komiser:

— Ama sende para varmış, dedi. .Türlü türlü balıklar alıp getiriyormuşsun. .

— Balıkları Halil ağabey veriyor bana. Kumkapıda Halil ağabey var. Bir gün deniz kenrında ona rastladım. Ağ tamir ediyordu. İş aradığımı biliyordu. Oraya gittiğim zaman bazen yardım ediyordum. Ben kürek tutuyordum, o da balık tutuyordu. Bende para olsa kardeşime doktor getirirdim. Gülen, söyliyen çocuk küçücük kaldı. Belki de ölecek. .

Çocuk tekrar ağlamağa başlamıştı. Yine kardeşi gözünün önüne gelmişti.. Birden:

— Ne olrusunuz, dedi. Bir kere gideyim eve. Annemi göreyim bir kere. Zavallı kadın kimbilir ne halde.

Komiser hırsla masanın üstüne bir yumruk vurdu. Ayhan korkmuş, susmuştu. O arkadaşına dönmüştü:

— İşte bu meslek böyledir. Ben zaten bir bakışta anladım, anladım ama elden ne gelir. İşi bir şeye bağlıyacaksın.

Zile bastı. İçeriye giren hademeye:

— Bu çocuk için dışarıdan yemek filân alındı mı? dedi.

— Hayır.

— Odada başka kimse yok değil mi?

— Yok efendim.

— Şuradan yiyecek birşey al çocuğa.

— Her taraf kapandı efendim.

— Bize üç çay getirin öyleyse.

Odada bir sessizlik oldu. Komiser geziniyordu. Ayhan yine taş gibi donup kalmıştı. Ara sıra elinde olmadan içini çekiyor, sonra bunu yaptığı için utanıyordu.

Çaylar gelince birisini ona verdiler. Yirmi dört saattenberi bu içtiği üçnücü çaydı. Komiser:

— İç bakalım, dedi.

Sonra telefonu açtı. Bir yerle konuştu ve:

— Sizin bekçiyi, olmazsa polislerden birini yollayın bana, dedi.

Telefonu kapatınca Ayhana döndü:

İstanbul Lisesine gidiyordun ha? dedi. Peki sen Oğuzu tanır mısın? O da liseye geçti bu sene. .

— Bizim sınıfta iki tane oğuz vardı. Birisi öteki şube de. Bizdeki Oğuz Kutlu..

— Oğuz Kutlu benim oğlumdur. Arkadaş mıydınız?

—Evet. İkici sırada beraber oturuyorduk. Altıdanberi hep beraberdik.

Durdu. İçini çekti:

— O gidiyor değil mi?

— Evet gidiyor.

— Benden selâm söyler misiniz ona?

— Söylerim .

— Hem de Ayhan artık gelmiyecik, deyiniz. Ayhan serseri oldu, hırsız oldu deyiniz?

— Canım işler düzelir, gidersin yine.

— Gitmem ben. Onun babası polis, benimki hırsız.

Arif Bey, merdivenden inip Ayhan'la annesinin yanına geldi

Komiser çok üzülmüştü. Ayhanı kendi haline bırakmıştı. O başını bir tarafa çevirip yüzünü saklamağa uğraşarak durmadan ağlıyordu. Nihayet içeriye bir bekçi girdi. Komiser ona Ayhanı gösterdi:

— Bu çocuğu tanıyor musun- dedi.

— Evet efendim. Evinden ben almıştım.

— Onu şimdi evine götür. Muavine de söyle. Evrak bende. İcabederse ben kendisini aratırım.

— İkametgâha bağlı mı kalacak efendim?

— Lüzumu yok. Evrak bende. Sonra bildiririm..

Ayhanın yanına geldi. Elini omuzuna koydu:

— Haydi, dedi. Yol epeyce uzak ama madem ki merak ediyorsun, sabahı bekleme. Bekçi seni evine kadar götürecek.

Ayhanın dudakları titredi:

— Yine gelecek miyim efendim?

— Lâzım olursan ben seni çağırtırım. Ama inşallah gelmezsin.

Ayhan Komiserin elini tuttu, öptü. Adam çok müteessir oldu. Arkasından uzun uzun baktı. Ayhan odadan çıkarken başını çevirmiş bu iyi yürekli adama bir kere daha bakmıştı. Önce çok korktuğu ve demir kadar sert bulduğu bu adamın yumuşaklığını, iyiliğini ömrünün sonuna kadar unutmıyacaktı.

Kapıya kadar onları bir polis indirdi. Sokak buz gibi serindi. Gecenin nemiyle kaldırım taşları kararmıştı. Bekçi yolda konuşuyordu:

— Bak görüyorsun ya, bu işler kolay değil. Bir daha yapma.

Ayhan dayanamadı:

— Ben birşey yaptım mı? Yapsam bırakırlar mı beni?

— İşte kulağına küpe olsun. Sakın şeytana uyma. Bu iş daha çok uzardı ama bu Komiser iyi yürekli bir adammış.

— Çok iyi adam.

Hava soğuktu ama hızlı yürüdükleri için ikisi de çabuk ısınmışlardı. Karakolun önüne geldikleri zaman Ayhanın alnında boncuk boncuk ter vardı. Muavin masanın başında uyukluyordu. Bekçi içeriye girdi, öksürdü. Muavin gözlerini açınca Komiserin sözlerini anlattı. Muavin Müdüriyetteki Komiseri telefonla aradı.

Konuşmanın sonuna kadar Ayhan yine sıkıldı. Ya son dakikada bir aksilik çıkar, bu muavin kendisini bırakmazsa. Fakat çok terbiyeli konuşuyor, karşıdakinin

sözlerini «Evet» diye dinliyordu. Dinlerken bir iki defa Ayhana baktı, bu konuşma arasında, Remziyenin ifadesi, saat meselesi, diye birşeyler hatırlattı.. Yine dinledi ve:

— Başüstüne efendim, pek doğru efendim, dedi.

Telefon kapanmıştı. .Muavin geriye doğru yaslandı:

— Bekçi seni evine gbtürecek oğlum, dedi. Eğer bir şikâyetin olursa buraya gelirsin. Evden çıkarsanız mutlaka buraya haber bırakacaksınız. Haydi, güle güle.

Ayhan orada da bir el öptü. Karakoldan çıktılar. Sokakta içerlek kapılara sığınmış, burunları bacaklarının arasına sokmuş birkaç köpekten başka birşeye rastlamadılar. .

Bütün evlerin ışıkları sönüktü.Çok uzak bir yerden bir motor homurtusu geliyordu.

Ayhan köşeyi dönünce eve baktı. Orası da simsiyahtı. Kapının önüne gidip durdular. Ayhan titreyen eliyle yatak odasının camına isteksiz, isteksiz vurarak:

— Anne, diye seslendi.

Bekçi:

— Daha hızlı bağır, diyordu. Sabah yakın. Yatmış uyumuştur. . .

Annesini çok iyi bilen Ayhan:

— Hayır, dedi. Uyumaz, bekler. Galiba evde yok.

Oldukları yer birden hafifçe aydınlandı. Karşıda, Arif beyin evinin alt katında elektrik yanmıştı. Ayhan oraya başını çevirdi. Ümitle, biraz sevinerek oraya baktı. Belki de annesi çok mütessir olduğu için onu yanlarına almışlardı.

Bir cam yukarya doğru sürüldü. Titrek bir ses:

— Ayhan, diye seslendi.

Çocuk oraya doğru koştu:

— Geldim anneciğim.

Kapı hemen açıldı. Bu sırada üst katta da elektrik yanmıştı. Bekçi sokağın ortasında:

— Haydi Allah rahatlık versin, geçmiş olsun, dedi.

— Sağ ol Mehmet ağabey.

Ayhan Arif Beyin taşlığına girdi. Annesi hiç yatmamış olacak ki elbisesi arkasındaydı.. Ayhan ona gülümsiyerek, cesaret vererek bakıyordu. Fakat kadıncağızın yanakları çökmüş, yüzü erimiş, değişiklere dönmüş, çektiği üzüntü onu eritmişti.

Arif Bey gecelik entarisiyle merdivenleri iniyordu. Taşlıkta ikisinin hıçkırdığını birbirlerine sarıldığını görmüştü. Yanlarına kadar geldi. Cemile hanım:

— Haline bak bir kere, haline bak Beyamca, diyordu .

Ayhan kendisinden bahsedildiğini anlıyordu ama halinde ne vardı acaba? Orada bir ayna olsaydı kendisini kendisi de tanıyamazdı. Öyle erimiş, öyle kararıp bitmiş.

Arif bey:

— Zararı yok, dedi. Çocuk bu.

Sonra Ayhana sordu:

— Neye bıraktılar seni Yarın gidecek misin?

— Hayır Arif Bey amca. Beni bıraktılar.

—İyi ama, güzel ama....

Düşünüyordu. Sonra:

— Evden bir yer ayrılma mı dediler sana?

— Hayır Beyamca.

— Hiçbir şey söylemediler mi?

— Bizim muavin tekrar telefonla konuştu.. Bir sı-

kıntınız olursa buraya haber verin, dedi. Hem evden çıkarsak haber vereceğiz.

— Ha şu mesele...

Cemile hanım birşey anlamıyordu. Sessizce ağlayıp dinliyordu.. Arif bey başını salladı:

— Daha mesele bitmedi demek. Belki yaşı küçük olduğu için. Eh artık yarın görüşürüz. Allah rahatlık versin. Gözün aydın Cemile hanım.

Anne oğul odaya girdiler. Sevil uyuyordu. Ayhan ona elini sürmedi, fakat uzun uzun baktı. Annesi:

— İyi biraz, dedi. .Bugün seni bile sordu. Ateşi yok ama mum gibi eridi yavrucak.

Sonra yine oğluna baktı:

— Başına neler geldi, anlatsana..

— Nasıl anlatayım anne. Birşey düşünemiyorum artık.

— Dövdüler mi seni?

— Beni mi? Hayır anne. Çok korktum ama kimse birşey söylemedi. Bizim Komiser biraz sıkıştırdı. Ama Arif Bey amcam neye bir kere beni aramadı?

— Ne bileyim oğlum. Ben bekçi geçerken sordum. Seni Müdüriyete götürdüklerini söyledi. Gazete-

nin yazması üzerine Arif Bey de soruşturmadan çekindi.

— Gazete ne yazmış anne?

— İşte o köşkü soyanların yakalandığını yazıyor. Benim haberim yoktu. Remziye hanım elinde gazete ile üstüme geldi, «Kocan bir türlü hırsız, oğlun bir türlü. Evimi hırsız yatağı haline getirdiniz. Kapımdan polis, bekçi eksik olmuyor. Benim evimin şerefi var, çıkın buradan,» diye haykırdı. Çok fena oldum. Kalkıp Arif Beye de gitmiş: «Bak koruduğun insanların ne mal olduğunu gör» demiş. Arif Bey de geldi. Ne de olsa merhametli adam. Beni bırakmadılar.

— Anne gazetede ben de var mıyım?

— Varsın oğlum. İhsan Beyin köşkünü soyanlardan üçü yakalandı diye yazıyor. Hem adınla, soyadınla sen de varsın.

— Sahi mi anne?

Ayhan düşünüyordu. Kendi kendisinden şüphelenmişti. Sonra başını kaldırdı:

— Anne acaba yaşı küçük diye mi beni bıraktılar, dedi. Ama dur, şey anne. Yaşı küçük olanların analarına, babalarına ceza verirlermiş. Hem bana ne diye..

Düşüncelerini sıralamağa çalışıyordu. .Birdenbire bağırdı:

— Anne ben hırsızlık yapdım mı ki gazeteye yazacaklar?

— Yazmışlar işte.

— Anne, ben hırsız değilim. Eğer Remziye Hanımla Nail Dayım olmasa başıma bunlar gelmezdi.

— Onlarla bu işin ne ilgisi var?

— Anne konuşurlarken anladım. Kulaklarımla duydum. Remziye Hanım karakola gitmiş, benim serseri olduğumu, vakitli vakitsiz eve geldiğimi, bende para

olduğunu, türlü türlü balıklar getirdiğimi söylemiş.. Dayım da benden herşey umulduğunu, evlerinden de öte beri aşırdığımı, saatini bile çaldığımı söylemiş.

— Ayhan, sahi mi söylüyorsun?

— Elbette sahi anne. Ben neler duydum. Ama o sert bakışlı komiser çok iyi adam. Ötekilere öyle bağırdı ki, ben, sıra bana gelince korkudan fena olmuşum. Doktor bana iğne yapmış.. Bugün akşama kadar onun odasında kaldım. Sonradan tekrar beni komiserin yanına götürdüler. Beni iskemleye oturttu. Yavaş konuşturdu. Ben de anlattım. Benim söylediklerime hemen inandı, beni bekçi ile yolladı eve. Hem o Oğuzun babasıymış. Oğuz bize de gelmişti bir iki kere. Sınıf arkadaşım.

— Haydi Ayhan yatalım yavrum. Bu halimize de bin şükür. Ben iki gecedir hiç uyumadım. Şimdi hoşaf gibi oldum. Hazır kardeşin de uyuyor. Yarın konuşuruz çocuğum.

Yattılar, fakat Ayhanın gözüne uyku girmedi. Gözlerinin önünde komiserin sert yüzü, ıslak kaldırımlar, doktorun odası, bekçi ile yürüyüşleri tekrar sanlanıyordu. Sonra dayısının sözleri, gazete, bileklerinden birbirine bağlı o iki serseri.

Yavaş yavaş odanın karanlık pencereleri morardı, mavileşti, daha açık mavi oldu, odada eşya seçilmeğe başladı.

İşte Ayhan o zaman gözlerinin ağırlaştığını, kendi kendisine kapandığını ve bir boşluğa doğru kaydığını, hafiflediğini hissetti.

Gözlerini açtığı zaman ortalık güneş içindeydi. Sokakta çocuklar oynuyordu. Evin içinde, fısıltı halinde konuşmalar vardı. Arif beyin yemek odasından gelen

sesini işitiyordu:

— Cemile Hanım kızım, inşallah düşündüğün gibi oldu. İnşallah Ayhanın bu işte eli yoktur. Ama herşeyin kötü tarafını da düşünmek lâzım. Şu gazetedeki yazı beni çok şaşırttı. Bizim çocuk efendidir, terbiyelidir nâziktir. Böyle bir şeyi katiyen yapmaz. Ama bir kere düşün, kardeşini çok seviyor, sonra sana da düşkün. Para bulmak, geçinmek lâzım. Hangi kapıyı çalsa ters cevap alıyor. Nereye baş vursa reddediliyor. Açık konuşalım, üstelik öyle gıda da alamıyor. Aç sayılır. Anasını kurtarmak, kardeşine ilâç parası bulmak için bu kafada bir çocuk hırsızlık da yapar, ev de soyar.. Ben kendisini mâzur görürüm, ayıplamam.

Annesi itiraz ediyordu:

— Beyamcacığım ben Ayhandan bunu ummam. Çünkü yapamaz. Yaradılışında yoktur onun.

— Be kızım, kılıksız, kıyafetsiz aylak görür, kandırırlar. Aslı, faslı olmıyan şeyleri gazete yazar mı?

— Ne bileyim içime öyle gelmiyor benim. Ben oğlumu bilirim. Babası ahlâksızdı. Varsa kumar yoksa kumar. Biz ana oğul can yoldaşıydık.. Sırdaştık. Aklında hep büyük şeyler vardı. Doktor olacak, mühendis olacak. Bana şöyle bakacak, kardeşlerini şöyle büyütecek.

— Evlâdım ben de severim Ayhanı. Ben de takdir ederim. Ama düşün, böyle güzel düşünceleri olan bir çocuğun elinden mektebini al, başından hülyalarını kopart, «Hırsızın oğlu» damgasını alnına vur, üstelik aç bırak, yalın ayak gezdir, bu çocuk eski kafasını taşıyabilir mi? Elbette onda aksi bir tesir hasıl olur.. Hele dayısından o tokadı yedikten sonra.

Ayhanın kolu kanadı kırıldı. İçindeki serbest olmaktan doğan sevinç kayboldu. Demek tokat yediğini

artık herkes biliyordu. Kendi ayıbı gibi herkesten sakladığı bu hakareti herkes biliyordu.

Yerinde duramadı. Pencereye doğru gitti. Orada taş gibi donup kalmıştı. Annesi onu uyuyor zanniyle kapıyı usulca açtığı zaman orada gördü. Tatlı bir sesle:

— Uyandın mı oğlum, dedi.

Ayhan ona döndü:

— Gidelim anne. Nereye gideceksen gidelim. Sokaklarda sürünelim ama kimseyi rahatsız etmiyelim.

Bağırıyordu. Sesi çatal çatal çıkıyordu. Bu seste bir isyan vardı. Gençliğinin eşiğine ayağını atmıştı. Sesi çocuk sesi ile bir delikanlı ses arasındaydı. Kâh çocuklaşıyor, kâh kalınlaşıyordu: Annesi onun bu en tehlikeli çağında başına gelenleri acı acı görüyordu.

— Dayanacak halim yok Ayhan, dedi. Sen de böyle yaparsan ben ölürüm ..

— Ne duruyorsun anne. Kalk üçümüz de gidip kendimizi denize atalım. Herkes de kurtulur, biz de.

Karısı da, Arif Bey de onun fısıl fısıl konuşulanları duyduğunu anlamıştı. Annesi pek üstüne varmak istemiyordu.. Onu bu halde kendi haline, istediği kadar ağlamağa bırakmak lâzımdı ..

Fakat Arif Bey kapıya kadar gelmişti:

— Herşeyi olduğu gibi görmek, boş bulunmamak lâzım oğlum, dedi. Annenin çekecek hali kalmadı.. Allaha şükür dünle, bugün arasında büyük bir fark var. Kadıncağız bitti artık. Ben sende daha ona gayret verecek kuvveti umuyorum Ayhan. Uğraşacaksın, çarpışacaksın, hattâ icabederse hırsızlık edeceksin. Benden sana müsaade. Çünkü bunları sen kendiliğinden yapmıyorsun. Hayat seni mecbur ediyor. İnsanlar kendi hayatlarını devam ettirmek için herşeyi yaparlar. Öyle

yılıp ölmeğe kalkmak yok. Boğuşacaksın, çarpışacaksın, hakkını arıyacaksın, vermezlerse zorla alacaksın. Yakıştıramam sana bu yılgınlığı.

Demin başka türlü konuşan adam şimdi büsbütün başka türlü konuşuyordu. Hiddetlenmişti.

— Herşeyi yapabilirsin, diye bağırdı. Yap oğlum, benden sana müsaade.. Yerden göğe kadar hakkın var..

— Ben hırsız değilim Arif Bey amca .

Ayhan da bağırmıştı Sonra böyle bağırdığı için üzüldu ve başını eğdi. Annesi sessizce ağlıyordu.

Arif Bey bu iddia karşısında odanın kapısından çekildi. Kendi kendisine söyleniyordu:

— İyi ama, iyi ama neye bıraktılar. Neye yazdılar? .....

Kira evine girebilmeleri yine bir mesele olmuştu. Remziye hanım karakola kadar giderek onları eve almak istemediğini ev soyan, kasa soyan insanlarla işi olmadığını anlatmıştı. Fakat oradan ne cevap aldıysa gelip kapıyı açtı ve:

— Buyurun, dedi. Ama ben bilirim yapacağımı.

Girdiler. Girdiler ama yiyecek yok, içecek yok. Havalar gittikçe soğuyor. Ana oğul hiç konuşmadan, hattâ pencere önüne yaklaşmaktan çekinerek oturuyorlardı. Arif Beyin kefaletiyle sütçünün veresiye verdiği sütü kaynatıp çocuğa içirmişlerdi. Ama hastalıktan kalkmış çocuk bir sütle olur mu?

Kadın yavaş yavaş:

— Halimize şükredelim, diyordu. Hiç olmazsa sen

kurtuldun. Sen yokken ben neler çektim. Hem hastalık, hem bu üzüntüler. Yine çıkar, iş ararsın. Yarın sabah git yine oraya. Belki balık tutarsınız. Ama kendine dikkat et. Balıktan çocuk da yiyor. Bu geceyi de nasıl olsa geçirir, akşama kadar sabrederiz. Kardeşin tok ya, bize yeter.

Sonra onun kendisini öldürmesinden korkarak:

—Ne yapalım, diyordu. Bugünler de geçer. Kul sıkılmayınca hızır yetişmezmiş. Sağ olalım, kardeşim hasta olmasın, bu da bir devlet.

Akşam pek yakındı. Sonbahar güneşi karşıdaki Arif Beyin evinin saçağında pembeleşiyor, eriyordu.

Birden kapı çalındı.. Kalın bir ses, bekçinin sesi:

— Cemile hanım, diye sesleniyordu.

Cemile hanım büsbütün sarardı. Dudakları kıpırdadı. Kolunu kıpırdatacak hali kalmadı. Ayhan yerinden fırladı:

— Ne oluyorsun anne? Kimden korkumuz var bizim? Biz ne yaptık. Söylesene bana ne yaptık biz.

Kadın bin güçlükle kapıya gitti. Araladı. Yukarı kattan yine pencere açılıyor:

— Komşular komşular, Allah rızası için bakın, işte yine bekçi kapımda, ben nerelere gideyim, söylesenize bana, diyordu.

Bu Remziye Hanımdı. Bekçi:

— Cemile Hanım, dedi. Bu hanım sizi arıyor da evi gösterdim.

Ayhan kapının kapandığını ve bir sesin:

— Kusura bakma Halacığım, seni arıyamadım. Arıyacak yüzüm de yok.

Dediğini duydu. Bu Peymanın sesiydi. Kız:

— Ayhan nerede Halacığım? dedi.

— Burada, içerde.

— İçerde mi?

Kız inanmamış gibi kapıya gitti. Açtı, içeriye baktı. Sonra hızla yürüdü:

— Bonjur Ayhancığım. Nasılsın şekerim.

Sarıldı onu da öptü. Oturdu:

— Geçmiş olsun kardeşim, dedi. Öyle üzüldüm ki.

Annesi de gelmiş karşısına oturmuştu. Yine göz yaşı. Daha konuşmağa vakit kalmadan kapı çalındı. Ayhan gitti. Gelen Arif Beydi:

— Bekçi neye gelmiş, dedi. Seni mi arıyorlarmış.

—Hayır Peyman ablam evi bulamamış da.

— Ha, benim de yüreğim oynadı. Hem ben sizi çağıracaktım. Bu akşam yemeği beraber yiyelim diye.. Anneni göreyim.

Evet, aç olduklarını biliyorlardı. Sadaka bir davet. Arif Bey odaya doğru yürüdü. Peyman hemen sordu:

— Beyamca kim?

— Kapı karşı komşumuz. Allah razı olsun, bize babalık ediyor.

Peyman delişmen, serbest bir kızdı:

— Otursanıza Beyamca, dedi. Oturun Allahınızı severseniz. Sorup araştıracağım şeyler var. Sizin daha iyi aklınız erer.

Çantasından bir gazete çıkarttı:

— Okudunuz mu bunu? dedi.

— Okuduk kızım.

— Ne anladınız bundan?

— Ne bileyim, yazmışlar işte.

— Peki Ayhan neye burada?

— Bilmiyorum kızım. Ben karakola sordum. Yaşı küçük diye mi serbest bıraktılar? dedim. Komiser birşey bilmediğini, hırsızlık masası şefinin Ayhanı serbest

bıraktığını bildirdi. Yalnız bir yere taşınırlarsa adresini bildirmelerini istemiş.

— Beyamca, şu çocuğu burada görünceye kadar çok müteessirdim. Fakat ben de evi bilmediğim için karakola gittim. Oradan haber aldım. Yaşı küçük olsun, büyük olsun, kendisinden şüphelenilen insanları sorgu hâkimliğine göndermeden, anasını, babasını çağırmadan serbest bırakmazlar. Bu işte Ayhanın hiçbir suçu yoktur. Komiser de böyle anlıyor.

— Bilmem bana birşey söylemedi.

— Şimdi bakın gazeteyi bir daha okuyalım.

Peyman çabuk çabuk okumağa başladı:

«İhsan Beyin köşkünü soyanlar yakalandı. Perşembe günkü nüshamızda bildirdiğimiz köşk soyma hâdisesinin faillerinden üçü yakalanmış, sorguları yapılarak ceza evine gönderilmiştir. Malûm olduğu üzere Avrupa'da bulunan İhsan Beyin evinde yalnız bir bekçi bulunuyordu. Onun çarşıya çıkmasını bekliyen hırsızlar mutfak kapısını kırarak güpegündüz eve girmiş, dolaptaki yemekleri yemiş, misafir salonundaki kıymetli halıları, yatak odasındaki İhsan Beyin refikasına ait iki altın bileziği ve büfeden gümüş takımlarını alarak kaçmışlardır.»

«Son dakikada aldığımız malûmata göre suçlular Kopuk İbrahim, Küfeci Cemil ve Ayhan Özkuldur. Müteaddit sabıkaları olan bu gençlerin yakalanması yirmi dört saatlik bir iş olmuştur.»

Kız gazeteyi katladı. Yanına koydu.

— Ben gazeteyi bu sabah okudum. İşte resimleri de basmışlar. Yalnız Ayhanınki yok. Öyle fena oldum ki. Hemen buraya geldim. Zaten ne zamandır görmek istiyordum halamı. Bütün gün aklımdan çıkmadı bu. Ayhanı nasıl tuttuklarını öğrenmek istiyorum.

Ayhan, o gün de sevinçle eve dönmüştü

Cemile Hanım anlattı. İnce ince, içini çekerek, ağlıyarak anlattı. O sözünü bitirdiği zaman Ayhan yine o çatallaşan sesiyle:

— Saati, dayımın evinden çaldıklarımı, dayımın karakola giderek bu hırsızlık işinden benden şüphelendiğini, evinden öteberi çaldığımı, saatini çaldığımı, babamın da hırsız olduğunu anlattığımı, bu işi polise bir yardım olsun diye yaptığını neye saklıyorsun anne.

Peyman sapsarı kesilmişti. Cemile Hanım önüne bakıyordu. Fakat Ayhan soluk, erimiş yüzüne inen damlalarla Peymana dönmüş, ona haykırıyordu:

— Beni kimsenin yakalıyacağı yoktu Peyman abla, dedi. Ben ne o köşkü bilirim, ne de hırsızım. Dayım gazetede bu hırsızlığı okumuş, ilk işi gidip beni haber vermek olmuş. Biz ne yaptık size Peyman abla.

Kız haykırdı:

— Emin misin? Bundan emin misin Ayhan?.

— Elbette Peyman abla. Dayımın haber vermesi üzerine beni yakaladılar. Hırsızlığı duyan ev sahibimiz de gitmiş, karakolda benim serseri olduğumu, gece yarıları eve geldiğimi bildirmiş. Bunun üzerine işte yakalandık. İnanmazsan git de hırsızlık masası şefine. bizim mahallenin komiserine sor.

Peyman başına bir tokmak yemiş gibi oldu. Cemile hanım:

— Ağabeyim olacak, dedi. Bizi elimizden tutacağına, hiç olmazsa şu çocuğa bir üç sene dayılık edeceğine herkesten önce o bizi yere vuruyor. Ne yaptık bilmem ki.

Peyman haykırdı:

— Hâlâ daha duruyor musun? Ne zamana kadar bu nezaketini, bu saygını taşıyacaksın? Niye hakkını aramıyorsun? Kendin için değilse şu biçâreleri düşün.

Şu çocuğa bak, parmak kadar kalmış. Hakkın, alacağın varken ne diye bu sıkıntıyı çekiyorsun. Babam senin hakkını vermekten âciz mi? Senin gibi aç açına kira evlerinde mi sürünüyor?

— Oldu bir kere kızım, oldu bir kere. Benim onunla uğraşacak param pulum mu var? Dediğin gibi açız biz. Hastalık, bu felâketler üstümüze çöktükçe çöküyor.

Halil oltasını denize atmıştı. Durmadan kolunu sallıyor:

— E, sonra? diyordu.

Ayhan kayığı olduğu yerde tutmak için kürekleri hafif hafif oynatarak anlatıyordu.

Genç balıkçı bütün bu anlatılanlara çok üzülmüştü.

— Ben de seni bir iş buldu da bir yerde çalışıyor sandım, diyordu. Seni görünce de hastalıktan kalktın sandım. Aradan on gün geçmiş, ne diye görünmedin?

— Hasta gibiyim Halil ağabey. Dün de babama gittim. Eve bir mektup yazmış. Para istiyor, çamaşır istiyor. Bu zamana kadar aramadığımız için de ağzına geleni söylüyor. Herkesin gelip gideni, arayıp soranı varmış.

Ayhan anlatırken bir gün evvel olanları gözleriniu önüne getiriyordu.

Annesi evdeki çamaşırların iyi kötü söküklerini dikmiş, bir paket yapmıştı. Ayhan da ayakkabılarını tamir etmiş, çamaşırlarını silmiş, ceketinin dirseği yamanmıştı.

Pazar olduğu için hapihanede ziyaret günü idi. Üsküdar ceza evine gitmek için karşıya geçmek lâzımdı. Vapur parasını Arif bey vermiş, yolu da tarif etmişti.

O yabancı yollar ne kadar da uzundu. Bitip tükenmiyen bir yokuş. Nihayet köşedeki bakkal bir sokak içini göstermişti.

Uzun uzun bekledikten sonra karşısına çıkan başını soçumuş ve yabancılaşmış bir adam olarak gördü.Arkasında iki parçadan yapılmış bir tulum vardı. Saçları makine ile kesilmişti . Yeni traş olmuştu ama üst dudağının üstünde bıyık vardı. Bu kırpık bıyıklar onu çok değiştirmişti. Ayhan onu sokakta görse tanımazdı.

— İşte baban bu?

Demeselerdi yine tanımıyacaktı. O babasını gayet şık gezen her sabah traş olan bir muhasebeci olarak tanırdı. Onu çok severdi eskiden. Onu hem sever, hem de ondan çok korkardı. Kendisini bir kere bile okşadığını, kendisiyle meşgul olduğunu hatırlamazdı. Çok da huysuzdu. Her akşam bir şeye kızar, evde rahat edemediğini, evden soğuduğunu söylerdi.

Çok defa geceleri gelmezdi. Annesi üzülür, ağlar, ortaya bir sabah yemek koymakta güçlük çekerdi.

Bütün bunlara rağmen babasıydı işte. Onu severdi. Ama bir sabah bu sevgi içinden bir acı ile beraber

silinmişti.

Dışarıda ayakkabılarını giyerken, şak diye bir ses işitmiş, annesi ellerini yüzüne örtmüş ve deli gibi:

—Sabahleyin ben sana ne yaptım da bana tokat atıyorsun, diye ağlamağa başlamıştı.

Babası aynı sertlikle bağırıyordu:

— Karısına tokat atan erkek kumarda kazanırmış. Bugün kumar oynamağa gideceğim. Uğur getirir, diye vurdum. Ne bağırıyorsun. Ne olmuş bir tokat attımsa.

Ve hırsla çıkıp gitmişti.

Kucağında çocuk olan emzikli annesinin yanağında tokadın kızıllığı bir iki gün kalmıştı.

Ayhan artık babasını sevmiyordu. Annesinin tarafına çekilmişti. Aldığı parayı kumarda veren, evine bakmıyan bu adam onlara yabancı, belki de bir düşmandı. Onu nasıl sevebilirdi .

Şimdi onu tekrar karşısında görüyorrdu. Bir kere baştan aşağı süzmüş, gülmemişti bile:

— Neredesiniz be. Bu adam öldü mü, kaldı mı diye bir kere sormak yok mu? Hayırsız köpekler.

Ayhan suçlu gibi önüne bakıyordu. Adam sormağa başlamıştı:

— Anan hissesini satmadı mı daha?

— Hayır.

— Neden?

— Nail dayı vermiyor ki.

— Aptallığın lüzumu yok. Hissesi değil mi, o herifin keyfini mi bekliyecek. Bana para lâzım para.

Hep kendisini düşünüyordu.

— Bulup buluşturup bana yollasın. Altı ay oldu be.

—Baba, onları bilmiyorsun ki.

— Ne olmuş bakalım?

— Kardeşim hastalıktan kurtulamıyor ki.

— İyi bahane. Kardeşi hasta imiş. Mektebe gidecek parayı buluyorsun ama.

— Baba, ben mektebe gitmiyorum artık.

— Gitmiyorsan işe gir. Çalış. Kazık kadar herifsin. Ne diye geldin karşıma. Cebimde para, sırtımda çamaşır yok. Herkes dışarıdan öte beri aldırıyor. Beni gebertecek misiniz burada?

Öteki mahkûmlar bu paylanan çocuğu seyrediyorlardı. Ayhan orada ayak üstü kaldığı yarım saat içinde babası bir kere kardeşini, annesini sormamıştı. Yüksek demir parmaklığın arkasında tepiniyordu:

— Çıktığım zaman gösteririm ben size!

Ayhan dayanamadı. Yüzü kızardı:

—Çıktığın zaman sağ bulursan istediğini yap. Başımıza gelenleri bilmiyorsun baba. Sen sanki bizden değilsin. Sen yabancı bir adam olmuşsun. Zaten de öyleydik. Bakalım biz karnımızı doyurabiliyor muyuz? Senin yüzünden kimsenin yüzüne bakacak halimiz yok. Sen herkesin babası gibi olsaydın ben de böyle serseri olmazdım, ben de mektebime giderdim. Hırsız diye karakollarda sürüklenmezdim.

Yine ağlamağa başlamıştı. Hırsla ağlıyordu. Dünyada en büyük düşman babasıydı. Herşey, her fenalık ondan, onun kumarbazlığından gelmişti.

Annesinin:

— Bak, Ayhan birincilikle sınıf geçmiş.

Diye ilk okul diplomasını uzattığı, sonra her zaman kırıksız olan karnelerini gösterdiği zaman, babası imzalamak için bile eline almaz, hiç ilgilenmezdi.

Oğlunun birdenbire boşanması karşısında durakladı Sonra yine toparlandı:

— Kime bağırıyorsun be. Ayağımın altına alırsam!.

Ayhan ıslak gözlerle baktı. Artık bu adama karşı korkudan başka, birşey duymuyordu. Büsbütün soğumuştu. Aralarında o demir parmaklık olmasa belki öldüresiye dövecekti.

— Ne bakıyorsun öyle yüzüme.

Ayhan başını eğdi:

— Allaha ısmarladık, dedi.

Babası cevap bile vermemişti. Bunları annesinden hiç saklamamıştı. Kadın üzüntü ile dinlemiş:

— Ne yapalım, demişti. Ne olsa baban. Orada kapalı olduğu için aramadığımıza hiddetlenmiş.

— Anne sende bu kafa varken biz çok çekeriz daha.

— Doğru, haklısın Ayhan.

Ayhan derdini dökmek, biraz ferahlamak için hepsini anlatmıştı. Halil bir taraftan işiyle meşgul oluyor, bir taraftan oltasına takılan balıkları sandalın içine atıyordu. Hikâye bitince:

— Ben sana birşey söyliyeyim mi Ayhan, dedi. Bu adamdan size hayır gelmez. İçki öldürür, kumar süründürür, derler. Çok doğru bir söz. Sen ol, eline iskambil, zar alma.

Akşam olmuş, güneş çekilmişti. Sandalda epeyce balık vardı. Halil:

— Ne uğurlu çocuksun be, diyordu. Ne zaman seninle çapari sallasam olta boş çıkmıyor. Avize gibi balık. Haydi çek bakalım iskeleye. Bak bekliyenler var. Hiçbir yerde uskumru yok, bizde en aşağı üç kilo. Ötekiler caba. Her zaman böyle karışık balık çıkmaz. Ne

var denizin altında bilmem ki, galiba yunuslar, torikler kovalamaca oynarken bu küçükler bu sulara sığınmış.

Balıkların hepsi yedi sekiz kilo vardı. Halil uskumrulardan on tanesini ayırmış, üst tarafını tam on sekiz liraya satmıştı. Ötekiler de hemen oracıkta satıldı. Ayhana dört uskumru ile yarım kilo kadar izmarit verdi. Eline de dört lira sıkıştırdı.

— Bu da kürek hakkın. Bak yarın öğleden sonra gel. Pek geç kalma. Yine çıkarız seninle.

Ayhan eve sevinçle dönmüştü. Annesi onu alaca karanlıkta bekliyordu. Köşeden görünce hemen kapıya gitmişti. Ayhan parayı ve balıkları verdi. Kadın sevinmişti:

— Uskumruları Arif Beyamcana götür, dedi. Çok sever onlar. Biz bunları kızartırız.

Sonra yemekte bir başka haber verdi:

— Önümüz bayram. Mahallede dikiş için sıkılanlar var. Bana da iki rop getirdiler. Bugün başladım bile. Yarın provaya gelecekler. Makinesini Arif Beylerde çekiveririm. Zaten Adviye hanım da bir entari yapınacak. Ona da dikiveririrım artık.

Zaten babasının o yaşına kadar kendisine, hattâ karısına birşey aldığını hatırlamıyordu. Makine satılmadan önce annesi başkalarının dikişini dikerdi. Babasının evinde bir iğneye iplik geçirmediği, elini bir işe sürmediği halde sonradan herşeye alışmıştı. Bu dikişlerden kazandığı parlarla mektep masraflarını, Ayhanın giyeceğini ve harçlığını temin ederdi.

Ertesi sabah öğleye kadar evde kaldı. Kardeşine baktı. Annesi boş kalınca epeyce iş çıkarttı. O gün işleri iş sayılırdı. İkişer lira harcasalar iki gün giderdi. Ayhan erkenden sokağa çıkarak çocuğun sütü için şeker, iki kilo da ekmek almıştı.

Öğleden sonra annesi dikişleri, çocuğu alarak Arif beylere gitti. Bohçayı oraya kadar Ayhan götürmüştü. Balık tenekesini de eline almıştı. Arif Bey:

— Ayhan, vallahi bayıldık balıklara, dedi. Doya doya bir uskumru yedik. İstanbulun şu bir buçuk senedenberi uskumru gördüğü mü var? Mubareğe de bayılırım.

— Pek geç kalma oğlum, kendine dikkat et, biliyorsun ya.

— Merak etme anne. Belki de geç kalırım. Akşamüstü balık çok oluyor. Zaten güneşte pek tutulmuyor. Erken dönmeğe gayret ederim.

Yavaş yavaş o da balıktan anlamıya başlıyordu. Kolu yorulduğu zaman Halil kürekleri alıyor, çapariyi ona bırakıyordu. Kandil kandil balıkların çıkması Ayhanın hoşuna gidiyordu. Sonra da bu zavallı hayvanlara acıyordu. Bazen çırpınan, can çekişen bir balığı alıp denize atmak, onu kurtarmak istiyordu.

O gün de iyi balık tuttular. Güneş battı, daha denizdeydiler. Daha sonra Halil onu öteye beriye yolladı. Ayhan iki yere balık götürdü. Bir sokağın içine girerek, kolunda uzunca sepetle yürüyen Halil:

— Taze balık, şimdi denizden çıktı, diyordu.

İş bittiği zaman Halilin cebinde yirmi lira vardı. Beşini Ayhana verdi.. Biraz da balık ayırmıştı.

Ayhan annesini kapıda buldu. Kendisini yemeğe bekliyorlardı. Yemekten sonra dönerken Adviye hanım:

— Cemile Hanım, sabahleyin erkence gel, dedi. Beyamcan sokağa çıkacak. Ben yalnızım. Hem makineleri çekersin, hem de konuşuruz.

Cemile Hanım o gün Adviye hanımın entarisini bitirmişti. Bu iş aradan çıkınca kendi paralı işlerine

bakabilecekti. Zavallı kadın o gece yarısına kadar da çalışmıştı. Bayrama iki hafta vardı. Daha başka işler alması da mümkündü.

O gece her nedense ikisi de daha sevinçliydi. Adeta kendilerini mesut sanıyorlardı.

Ertesi gün Ayhan bir yere çıkmadı. Kardeşiyle meşgul oldu. Öğle yemeğine karşıya geçti. Bir aralık annesine teyel bile yaptı. Arif Bey akşam üstü dönmüştü. Adeti olmadığı halde elinde bir de akşam gazetesi vardı. Gelirken kahveye uğradığını anlatıyordu:

— Çok sevindim doğrusu. Lâzımdı bu. İbrahimle Cemili mahkûm etmişler. Yataklık yapan da eskicinin biri. Bakın altında ne yazıyor:

«Bu hâdiseye adı karışan Ayhan Özkulun hırsızlıkla ilgisi olmadığı yapılan tahkikattan anlaşılmış, daha o gece serbest bırakılmıştır.»

Arif bey dişlerini sıkıyordu:

— Kahvedekilerin hepsine bağıra bağıra söyledim. Ben komşularımı bilirim, dedim. Ben insanın gözüne bakınca ne mal olduğunu anlarım. Bu gazeteyi gözüm gibi saklıyacağım. Hem de o Remziyenin gözüne sokacağım.

Fakat ertesi gün eve yine bekçi gelince Arif bey de şaşalamıştı. Ayhanı karakoldan istiyorlarmış. Hem de acele imiş.

Ayhan evde yoktu. Balığa gitmişti. Arif Bey Komisere gitti. İşi anlattı. Komiser:

— Telefonla emir verdiler, dedi. Ayhanı Müdüriyetten hırsızlık masası şefi istemiş. Ama bunda korkulacak birşey yok sanırım. Müdüriyete gelsin, beni görsün, dedi bana. Adeta şahsî bir iş.

Akşama kadar helecan içinde kaldılar. Ayhan geç dönmüştü. Annesinden haberi alınca:

— Ne korkuyorsun be anne, dedi. Alıştık karakollara. Hem benim bir suçum yok ki korkayım. Suçlular böyle mi çağırılır. Polis alır götürür.

— Bekçi iki defa gelip aradı seni.

— Ne bileyim ben. İşte şimdi geldim. Yemek yiyelim, giderim.

Kendi boğazından da lokmalar geçmiyordu. Erken yediler. Hava kararırken çıktı. Annesi ağlıyordu:

— Mendilin var değil mi? Paran.

— Para da var anne. Sen merak etme. Benim korkum yok diyorum sana. Belki çok kalmaz, gelirim.

Korkmam diyordu ama, çok korkuyordu. Binanın önüne gittiği zaman kapıdaki memur onu tuttu:

— Hey, nereye gidiyorsun?

— Ali Bey çağırmış beni. Ali Kutlu. Hırsızlık masası şefi.

— Adın ne senin?

— Ayhan.

Memur telefon etti. Sonra Ayhana:

— Odayı biliyor musun? dedi.

— Bulurum.

— Haydi çık bakalım.

Ayhan merdivenleri çıktı . Kapıda bekliyen hademeye anlattı. Hademe onu tanımıştı. Biraz bekletti. İçerdeki iki sabıkalıyı çıkarttıkları zaman o girdi.

Ali bey başı önünde çalışıyordu. İşini bitirmeden başını kaldırmadı. Kaldırdığı zaman da dikkatle baktı ve gülümsedi:

— Ha, geldin mi? Ama ben seni sabahtan çağırdım.

— Efendim balığa gitmiştim. Ne bilsinler benim nerede olduğumu? Eve gelir gelmez haber aldım, hemen geldim..

— Her ne ise. Zarar yok. Gel otur bakalım. Önce birer yorgunluk çayı içelim seninle.

Çaylar geldi. Ayhanın içi içine sığmıyordu. Nihayet Ali Bey:

— Demek balığa gidiyorsun, dedi. Peki bunun sonu ne olur? Okumak, iyi bir memur, bir doktor, bir mühendis olmak aklına gelmiyor mu?

— Efendim, ben kendim mi ayrıldım okuldan?

— Biliyorum canım, biliyorum orasını. Sana sorduğum başka. Okula gitmek, hiç olmazsa Liseden çıkmak istemiyor musun?

— Hayır.

— Hayır mı?

— Eevet.

— Neden?

— Çalışmam, şimdiden anneme, kardeşime bakmam lâzım. Okuyacağım diye aç mı gezeceğiz. Sonra kitap parası?

— Beni dinle oğlum. Ben seni buraya okula göndermek için çağırdım. İhtiyaç meselesine gelince, onu da düşünürüm. Sen ne küfecilik yapabilirsin, ne de balıkçılık. Bugünden seni bir fabrikaya yazdırabilirim. Hem eline geçinecek kadar bir para da geçer. Ama bu doğru değil. Senin gibi kolay okuyan bir çocuğun önündeki engelleri kaldırmak lâzım. Sen okuldan mezun olursan, sen iyi bir yol tutarsan ben de buna yardım edebilirsem benim için en büyük bir kazanç olur.

Durdu. Yeniden başladı

— Ayhan, sen benim yerimde olsan, elinde imkânlar olsa böyle bir yardımı yapmaz mısın? Dünyada bundan daha temiz, bundan daha yerinde bir iş olur mu? Oğlum, serseri olurum, kimseye minnet etmem, deme. Çünkü bu gün sakındığın gururun yarın yine böyle iftiralarla, yanlışlıklarla kırılır. Ben kararımı verdim. Okullar açılalı pek az bir zaman oldu. Şimdi git, yarın nüfus kâğıdını, diplomanı da al, bana gel. Öğleden evvel. Saat onda burada olmalısın.

— Gelirim efendim.

— Bu gece ben nöbetçi değilim. Dur beraber çıkalım.

Hazırlandı. Merdivenleri beraber indiler. Kapıdan çıktılar. Ali Bey tekrarladı:

— Yarın saat onda.

Ayhan eve geldiğin zaman mahallenin küçük mesçidinde yatsı ezanı okunuyordu. Annesinin aklına bin türlü şey gelmişti. Kendisini okadar tutmuştu ki Ayhan ne için çağrıldığını söyleyince ağlamağa başladı.

Mektep işi için:

— Sen bilirsin oğlum, dedi.

Bir kere de Arif Beye danışmak istediler. Adam:

—Çağırmış, dedi. Herşeyde bir hayır var. Hem ilerisini de düşünüyor ki..

Ertesi sabaha kadar karar verilememişti. Ama Ayhan gitmeye mecburdu. Erkenden saçlarını kestirdi. Ayakkabılarını boyattı. Üstü başı okadar berbattı ki yalnız bunun için bile herşeyden vazgeçilebilirdi.

—Saat dokuz buçukta müdüriyete varmıştı. Yüzlerce kişi girip çıkıyor, memurlar her tarafa koşuyor, odaların kapısı durmadan açılıp kapanıyordu.

Nihayet Ali Beyin odasına girebildi. Saat onu beş geçiyordu. Ali Bey onu bir köşeye oturttu. Elindeki işi çabuk bitirdi. Bekliyen birkaç arkadaşına öğleden sonra diye birşeyler söyledi.

Sokağa çıktılar. Sadece nüfus kâğıdını sormuştu. Başka birşey konuşmuyordu. Sultanhamamında bir mağazaya girdiler.

— Benim mahduma iyi bir elbise, dedi. Koyu renk sever.

Mağaza sahibi galiba Ali Beyi tanıyordu. Ayhanı içeriye aldılar. Bir paravana arkasında giyindi. Ali bey verilen bir sandaleyeye oturmamış geziniyordu.

Elbiseden sonra ayakkabı da alındı. Eskiler bir paket yapıldı. Çocuk pek fazla sıkılıyordu. Ali bey bunun farkına vardı:

— Bunları sana borç olarak veriyorum, dedi. İleride isterim senden. Çalışacaksın, kazanacaksın, bana ödeyeceksin. Ne masraf olursa bildireceğim sana. Böyle beş on lira ile senin gururunu satın almak istemem.

Çok anlayışlı bir adamdı. Oradan Liseye gittiler. Saat onbir buçuktu. Müdürün yanına çıktılar. Ali bey:

—Eski talebeniz, dedi.

Müdür Ayhanı çok iyi tanıyordu:

— Nerelerdesin Özkul? dedi.

Cevabı Ali Bey vredi:

— Ayhan büyük bir talihsizliğe uğradı. Babasının başına bir felâket geldi. Kasada açık vermiş. Ödiyememiş, mahkûm oldu. Bu hal Ayhanı pek fena kırdı. Çalışmak, annesine bakmak istiyordu. Ben işi haber aldım. Bu çocuğun okula karşı sevgisi ve okumakta büyük hevesi var. Sıra arkadaşı oğlumdur. Ondan öğrendim. Ben tavassut ediyorum. Lüzumlu evrakı getirdik. Size rica ediyoruz Müdür Bey, mümkünse yine aynı sınıfa veriniz.

Muamele kısa sürdü. Ayhan gidip resim çektirdi. Zarf aldı, pul aldı, kayıt işi tamam oldu. Ertesi sabah okula başlıyacaktı. Babıâliden inerken kitapları da aldılar. Ayrılacakları sırada Ali Bey:

— Ayhan, dedi. Şu on lirayı da al bakalım. Bununla tam üçyüz yetmiş beş lira bana borçlusun. Bunun için acele etmiyorum. Oku, mezun ol, çalış istersen borcunu verirken bana bir de hediye al.

Bütün bunlar evde anlatılırken annesi ağlıyor, Arif Beyin bile gözleri doluyordu:

— İşte Hızır dedikleri bu adamdır, diyordu. Bazı felâketler insana hayır getirirmiş. O iftiralar, o sıkıntılar olmasaydı bu iş de olmıyacaktı. Herşeyin hayırlısı.

O gece Ayhanın hayatında yeni bir dönüm noktasıydı. Erken kalkacağı için erken yatmıştı. Fakat gözlerine uyku girmiyordu. Bütün hayatını tekrar yaşar gibiydi.

O korkulu günler arasında vakit vakit karşılaştığı denizi, balık sandalını, Halilin gülümsiyen yüzünü, olta sallıyan kollarını da görüyordu. Hayatta rastladığı iyi insanlardan birisiydi bu. Bu iyi insanları sayıyordu. Ali Bey, Arif Bey, Halil. Sonra, annesi de var.

Babasını düşündü. Herkesten daha iyi olması lâzım gelen babasını da düşündü. Neden o böyleydi. Ama belki böyle olmasına sebepler de vardı. Tuttuğu yol onu yanlış yerlere, kötü yerlere götürmüştü.

Liseye gitmek ilk gün için o kadar kolay olmamıştı. Ayhanın bir yığın arkadaşı vardı. Onu bahçede görür görmez etrafını almışlardı. Bin türlü sual soruyor, itip kakıyor, ötesini berisini çekiştiriyor, o zamana kadar nerede olduğunu soruyarlardı.

Onlara babasının başına gelen felâketten biraz bahsetmek lâzım gelmişti. Ama sadece kasada açık verdiğini ve bu yüzden mahkûm olduğunu söylüyor, kumardan hiç bahsetmiyordu .

— Çok sarsıldık, diyordu . Zavallı babam böyle olunca bize kim bakacaktı. Ben çalışmak istedim. Bu yaşta çocuklara öyle kolay kolay iş de vermiyorlar. Balığa bile çıktım. Ne yaparsınız, ekmek parası bu. İnsan nâmusiyle çalıştıktan sonra işin fenası olur mu?

Kolunu omuzuna koymuş olan Oğuzu işaret ediyordu:

— Onun babası sebeb oldu. Yine de geleceğim yoktu. Beni çok zorladı. Onu nasıl tanıdığımı da birgün anlatırım size. Ama çok iyi adam. Hem kim, biliyor musunuz? Hırsızlık masası şefi.

Oğuz bundan gurur duyuyor, bir taraftan da:

— Babam kendi işinden bahsedilmesini hiç sevmez, diyordu.

Ayhan ona dönüyordu:

— Neden sevmiyor acaba. Dedektif o.

Bu kelime çocukların üstünde büyük etkiler yapıyordu.

Zaten kalabalık olan sınıfa yeni bir öğrencinin gelmesi öğretmenleri pek memnun etmemişti. İki kişilik yerde şimdi üç kişi oturuyorlardı. Ayhan Oğuzun yanına, kenara ilişmişti. Çantasını yere koymağa mecbur olmuştu.

Geç geldiği için derslerin sayısı da artmıştı. Fakat akşamdan kitaplara bir göz atmıştı. Tanıdık öğretmenlerden birisi ona aşnalık etti. Derse bile kaldırdı.

Kafasının içi ıstırapla, üzüntülerle dolu olan çocuk ömründe derse kalkmamış gibi çekiniyor, kızarıyordu. Daha ilk günündeydi ama sınıfın bir çok öğrencisinden daha iyi durumdaydı.

Daha sonraki günler, daha çok açıldı. Bir hafta içinde hemen hemen arkadaşlarına yetişmiş sayılırdı. Eve gelir gelmez eline kitabı alıyordu. Yemekten sonra da saatlerce kafasını kaldırmıyordu.

Fakat korktuğu şey başına gelmekte gecikmedi. En yakın arkadaşları bile ona soruyorlardı:

— Baban hapiste öyle mi?

— Evet.

Acaba ilk hamleyi kim yapacak?

— Ama o açık vermemiş. Parayı kasadan alıp kumara vermiş.

Ve onun yarasına dokunuyorlardı:

— Böyle bir adamın oğlu olmak ne fena şey değil mi?

— Tabi çok fena.

Yalnız bununla kalmıyorlardı. Uzaktan uzağa ona bakıyor, gülerek işaret ediyor, grup grup toplanıyor, gülüşerek birbirlerine anlatıyorlardı.

Hırsızın oğlu. Evet, hırsızın oğluydu o. Bunu biliyordu, yavaş yavaş babasından nefret ediyordu. Sevgisizliği ilgisizliğe ilgisizliği de öfkeye ve nefret yer veriyordu. Herşeye, herşeye sebep o adamdı.

Yavaş yavaş arkadaşlarından uzaklaşıyordu. Oğuzdan bile uzaklaşmak istiyordu. Fakat o çocuk daima kendisiyle meşgul oluyor, bazen:

— Babam seni sordu, diyordu. Öteki iş aklındaymış. Bu günlerde haber gönderecek. Ne işi bu Ayhan.

Ayhan içini çekiyordu :

— Bana bir iş bulacak baban.

— Mektep ne olacak?

— Galiba akşam işi bulacak. Okuldan çıkınca gidip orada çalışacağım. Başka nasıl olabilir ki.

Annesi evde yeni bir gayretle çalışıyordu. O da dikişten başını kaldıramıyordu. Ayhanın çalışıp eve ekmek parası getireceğine pek de aklı yatmadığı için hasta sağ çalışıyor, aza, çoğa bakmıyordu. Öteki terzilerin hemen hemen yarı parasına diktiği için daima iş bulabilecekti ama, bu kadar çalışmaya dayanabilirse.

Bir akşam eve asık bir yüzle gelen Ayhan yine çatallaşan bir sesle haykırmıştı:

— Anne ben bu mektebe gitmiyeceğim artık.

— Neden Ayhancığım, bir şey mi oldu?

— Benim neler çektiğimi bilmiyorsun. Maskarası oldum bütün insanların. Hep ben, hep ben, hep hırsızın oğlu. Annesi yine üstüne varmadı. Fakat yemekten sonra sordu :

— Çalışmıyacak mısın?

— Çalışmıyacağım anne.

Kadın ağırlaştı:

— Ali Beye olan borcunu unutma.

— Taş taşırım, küfecilik yaparım, öderim borcumu.

— Ayhancığım neler çektiğini, nasıl yıldığını, kırıldığın biliyorum. İçim parçalanıyor. Bildiğimin sebebi de var. Bana da hrsızın karısı diyorlar. Daima bunu imâ edenler var. «Kocanız bu hırsızlığı yapmasaydı siz de dikiş dikmek zorunda kalmazdınız.» «Kocanız ne akla hizmet etti. Hiç olmazsa çocuklarının alınlarına böyle birer şerefsizlik damgası vurulacağını düşünmeliydi» gibi sözler söylüyorlar. Beni uzaktan göstererk: «İşte hırsız muhasebecinin karısı» diye konuşuyorlar. Hattâ şu herşeyden habersiz yavrucak için bile «Zavallının babası hırsız» demiyecekler mi? Yarın o büyüyüp bir genç kız olduğu zaman «Güzel kız ama kimse almıyor, çünkü babası hırsız. Hırsızın kızını kim alır?» Demiyeceklerini ne biliyorsun. Beni dinle oğlum. Bütün bu ayıbı kapatacak, bu lekeyi alnımızdan silecek olan sensin. İyi bir mevki sahibi olacak, çok para kazanacaksın. Senin iyiliğin, insanlığın karşısında babanın ayıbı kaybolacak.

Ayhan annesinin bu düşüncelerini ilek defa öğreniyordu. Onun durumu bu şekilde incelemesine şaşırmıştı:

— Sen bütün bunlara karşı duracak bu aile gemi-

sini sen selâmete çıkartacak, herşeye, herşeye katlanacaksın, diyordu.

Sonra kat'î bir sesle:

— Eğer bir yıl içinde yirmi iki gün okula gitmezsen imtihanlara girme hakkını kaybedeceğini de unutma.

Ertesi sabah baktı, Ayhan çantasını hazırlıyor, gözleri, gece ağlamaktan kızarmış. Belki başı da ağrıyor, gönlü o çocuk gürültüsünün içine girmeğe razı değil. Fakat makul ve büyük adamlar gibi düşünen bir çocuk olduğu için vazifesine koşuyor.

— Allahaısmarladık anne.

— Güle güle Ayhancığım.

Yeni bir gayret, yeni bir azimle gittiği o gün, sınıfta bir dolma kalem kayboldu. Bunu kaybeden taleb öğretmene söylemiş, öğretmen de çocuklara dönerek uzunca bir söze başlamıştı. Bu arada:

— Olabilir, diyordu. İhtiyaçtan hastalığa kadar hırsızlık için birçok sebeb vardır. Ne gibi önüne geçilemez bir hırsın tesiri altında kaldığınızı bilmem. Herhalde şu dakikada samimiyetle ortaya koyacak veya bunun bir şaka olduğunu bize anlatacak o arkadaşı bekliyorum.

Öğretmen sustu. Çocukların yüzüne ayrı ayrı bakmağa başladı. Ayhan öğretmenin herkesten çok kendisine baktığını, hattâ sağında, solunda ve arkasında bulunan arkadaşlarının da kendisine baktığını, herkesin kendisinden şüphelendiğini sanıyordu.

Sıkılmış, terlemiş ve gözleri dolmuştu.

Öyle ya, şüphe etmek için babası bir sebep değil mi? Ençok bir hırsızın oğlundan şüphe etmeyip de kimden edecekler?

Dakikalar onu öldürüyordu. Öğretmen ayağa kalktı.

— Şimdi herkesi arıyacağım ve kimde bulursam idareye vereceğim, dedi.

İşte bu sırada küçük bir gürültü oldu. Ayhanın sırtına bir şey çarptı. Şiddetle başını çevirdi. Bir dolma kalem sırtına çarpmış ve arkasından kayarak yere düşmüş, yuvarlanıp ayaklarının dibine gelmişti.

Ayhan sapsarı kesildi. Öğretmen gürültüyü duymuş, yere eğilmiş ve kalemi görmüştü.

Yine bu anda işin farkında olan iki arkadaşı, Oğuzla Nedim başlarını geriye çevirerek haykırmışlardı:

— Kim attı onu?

Kimse cevap vermedi.. Öğretmen haykırdı:

— Birisi mi attı?

Oğuz: ...

— Evet, dedi. Ayhanın sırtına çarptı, oradan yere düştü.

Arkadaşı çocuklar hep bir örnekti. Yüzleri hiç değişmeden, kayıtsız bakıyorlardı. Öğretmen kime sorduysa:

— Hayır, ben atmadım, cevabını aldı.

Arka sırada bulunan üç çocuğu öğretmen idareye götürdü. Onlar kimin attığını çok iyi biliyorlardı. Fakat hiç biri bundan haberleri olmadığını, sadece bir gürültü duyduklarını ve Ayhanın ayaklarının yanına bir kalem yuvarlandığını gördüklerini söylüyorlardı.

Öğretmen iddia ediyordu:

— Ayhan dimdik duruyor, hiç kımıldamıyordu. Sırtına birşey çarptığı zaman döndü, arkasına baktı, dedi.

Okul Müdürü sınıfa geldi. Çocuklara ağır sözler söyledi. Fakat kimse alınmıyordu. Arka sıradaki üç kafadardan biri:

— Kalemin başka yerden atıldığını niçin sanıyorsunuz? diye itiraz etti.

Müdür sert bir edâ ile:

— Ayhan benim dört senelik talebem, dedi. Onun karakterini çok iyi, tanırım.

— Babasını da öyle tanıyorlardı.

Çocuk çok fena oldu. Yüzüne yaşlar inmeğe başladı. İşte o zaman arka sıradaki çocuklardan birisi elini kaldırdı:

— Kalemi Ayhanın sırtına atan Cavittir Müdür Bey, dedi.

Bu Cavit, itiraz eden çocuktu. Arkadaş bağlılığına insanlık duygusu ve merhameti galebe etmişti.

Müdür haykırdı:

— Ayhan, burada herkesten şüphe ediyorum, fakat senden asla. Müsterih ol. İş anlaşıldı. Cavit, İdareye gel..

Bu hâdise Ayhana çok ağır geldi. Oğuzun teselliler tesir etmiyordu:

— Benden ne istiyorlar? diyordu.

Ağlıyacak yer arıyordu. Bir hafta okuldan uzaklaştırılan Cavit okula döndüğü zaman Ayhana fenalık için elinden geleni yapmağa başladı.

— Bal gibi o aşırdı, diyordu. Hırsız oğlu hırsız.

Güçlü kuvvetli, kabadayı bir çocuktu. Fakat onun dolma kalemi sahibinden istediğini, alamayınca «Ben o kalemi sende bırakmam» dediğini bilenler çoktu.

Bu yüzden Cavidin şubesini değiştirdiler. Fakat o bahçede ve okulun içinde açıktan açığa Ayhana:

— «Hırsız oğlu hırsız» diyordu.

Böylece bir okulda yaşamak mümkün müydü? Bir

gün yine kendisini tutamadı, ağladı. Sınıfa gözleri kıpkırmızı gitti. Öğretmen hâdiseyi biliyordu:

— Sen ona ancak çalışkanlığınla mukabele edeceksin, dedi. Tahtaya kalk Ayhan.

Çocuk tahta başına gitti. Bileğinin tersiyle gözlerini siliyordu. Kara tahtayı bir deniz arkasında gibi görüyordu. Bir kaç damla çenesine inerek göğsüne damladı.

Çocuklar ona hareketsiz bakıyordu. Öğretmen farkında değilmiş gibi problemi söylüyor ve Ayhan yazıyordu.

Yazı tamamlandı. Öğretmen:

— Çözüm yaparken işlemi de duyalım, dedi.

Çocuğun sesi çatallanıyor, kâh bir çocuk, kâh delikanlı sesi oluyordu. Bu titrek ses yavaş yavaş düzeldi.

Kolunu indirdi ve tebeşiri tahtanın kenarına bıraktı.

Öğretmen tatlı bir sesle :

— Teşekkür ederim, dedi.

Derslerdeki başarısı da bazı arkadaşlarını kızdırıyordu. Öğretmenlerin ona karşı olan sevgi ve teveccühlerini kıskanıyorlardı. Bazen sınıfa girdikleri zaman, bazen helâ duvarlarında ona sataşan yazılar görülüyor-

— Hırsızın oğlu, Numaracı Ayhan, Ayhan = hırsız

Sık sık bu yüzden tahkikat açılıyor, yazanlar aranıyor, bulunursa ailelerine şikâyet ediliyor, onlar gelerek çocuklarının suçunu soruyor, böylece hadise okulun sınırlarının dışına çıkıyor.

Onun bir hırsızlığını yakalatmak için genç kafalar çalışıyordu. Fakatbu çalışmanın herkes farkındaydı. Bir gün okulda Cavit onun cebine birşey atmıştı. Ayhan şiddetle döndü. Cebindekini kaprak Cavidin yüzüne fırlattı.

— Benimle uğraşma Cavit, dedi. Ne istiyorsun benden.

Cebinden attığı sedef saplı çakı Cavidin suratına gelmişti. Çocuk hırsla üzerine atıldı. Orada bulunan Oğuz ayağını ileriye uzatarak Cavidi yere yuvarladı..

Kendisini yere düşüren Oğuz olduğu halde Cavit yine Ayhanın arkasından koşuyordu .

Çocuklar onun kaçışına:

— Yuh, yuh diye haykırıyorlardı.

Ayhanın gözleri karardı. Birdenbire durdu. Geleni bekledi. Cavit onun burnunun dibinde durdu. Etraflarında hemen bir halka oldu. Kapışmak üzereydiler. Ayhan:

— Benden ne istiyorsun? diyordu. Ne yaptım ben sana.

— Hırsız oğlu. . .

Cavit şaşaladı. Bir anda gözleri karardı. Arka arkaya çekildi ve çocuklara dayandı. Çelimsiz olan Ayhan dayısından yediği tokadı ona çok güzel iade etmişti.

Bunu kimse ummuyordu. Şaşırmışlardı. Hattâ küçüklerden biri:

— Yaşa Ayhan! diye bağırmıştı. Yapıştır.

Ayhan titreyerek bekliyordu. Büyüklerden biri:

— Kaba sovanmışsın be Cavit diyordu. Yuh sana.

Cavit neden atılmadı üstüne. Bunu kimse bilmiyordu. Fakat Ayhanın gözlerinden, kan çanağına dönen gözlerinin bakışından korkmuştu. Bu çocuk başka türlü bakıyordu. Göz bebeklerinde ölümü hiçe sayan bir olduğu halde bir kedinin üstüne atılamıyan, etrafında dönerek bir boş tarafını arıyan köpeğe benzemişti.

Etrafında dolanıyordu Ayhanın. O da yüzünü da-

ima ona doğru çeviriyor, onu daima karşısına alıyordu.

Acaba yeni hamleyi Ayhan mı yapacaktı?

Buna vakit kalmadı. Nöbetçi öğretmen yetişti. Halkayı yararak aralarına girdi.

— Ne oluyor?

— Efendim bana tokat attı.

— Kim?

— Ayhan.

— Neden?

— Durup dururken.

Fakat Oğuz hadiseyi olduğu gibi anlattı. Öğretmen:

— Sana bu çocukla uğraşma demiyor muyuz? dedi.

—Ben birşey yapmadım.

— Malûm Haydi bakalım. Dağılın.

Oğuzun grupu Ayhanı aldı. Omuzuna kollarını koyarak, bir maç kahramanı gibi uzaklaştırdılar. Cavit kendininkilere bağırıyordu:

— Dışarıda gösteririm ben ona.

Ayhan bundan çok korkuyordu. Daima Oğuzla beraber çıkıyordu. Fakat Cavit ikisiyle birden boğuşacak kadar iri olduğu halde tehdidini yerine getiremiyordu.

O günlerdeydi Ali Bey öğle vakti okula geldi. Ayhanla bir sıraya oturdu. Elini omuzuna koymuştu:

— Arkadaşlarına yetiştiğini, hattâ çoğundan ileri olduğunu Oğuzdan duydum Ayhan, Sana bir vadim vardı. Bugün onun için geldim. Bir mağaza var. Satış fişlerini akşam saat dörtten altıya kadar deftere geçireceksin. Sana haftada şimdilik yirmi beş lira verecekler. Bu akşam eve haber ver. Yarın başlarsın. Belki

daha başka işleri de olur, sana verirler. Şu kartımı al. Arkasına adresi de yazdım. Sen oraya gidince bana telefon etsinler. Haydi çocuğum. Ama borcunu sakın unutma. Hediyemi de.

Oğuz kartı cebine koydu. Sınıfta okudu. Sultanhamamınra bir kumaşçı mağazası. Okula pek yakın sayılır. İş aradığı sırada oralarda hemen hemen baş vurmadığı dükkân, mağaza bırakmamıştı.

Acaba bu evvelce uğradığı mağazalardan biri mi?

Evden çıkrken annesine haber vermişti. Geç gelecek. Belki altı buçuk, belki yediye doğru .

Akşama kadar bunu düşnüdü.

Mağazayı hemen tanıdı. Korka korka içeriye girdiği, tezgâha sokulup cesaretsiz bir sesle iş istediği kumaşcı, bu sefer kartı tezgâhtara uzattığı zaman adam biraz telâşla içeriye sesleniyordu:

— Hilmi Bey, Ali Beyin bahsettiği çocuk geldi.

Camlı bir bölmenin arkasında çalışan beyaz saçlı, kırmızı yüzlü bir adam oturduğu yerden kalkarak bakındı ve:

— Buraya buyursun, dedi.

Ayhan camlı kapıdan bölmeye girdi. Orası yazıhaneydi. Bir masa, bir hesap ve bir yazı makinesiyle raflarda dosyalar ve defterler vardı. Adam elini uzattı. Ayhan tokalaşmak istiyen adamın elini öptü. Gösterilen yere oturdu.

Adınız Ayhandır değil mi? Tamam. Babanız ne işle meşguldür?

Ayhanın burada da karşısına o mesele çıkıyordu. Belki Ali Bey anlatmıştır diye birşey saklamağa lüzum görmedi:

— Babam muhasebeciydi.

— Şimdi emekliye mi ayrıldı?

— Hayır, hesapta açık vermişti. Şimdi çalışamıyor.

— Ya, vah vah. Sizin hesabınız kuvvetli mi?

— Notlarım çok iyidir. Bu sene cebire başladık.

— Bir deniyelim isterseniz Ayhan Bey. Şu defterdeki rakamları toplayıverin bana. .

Ayhan hesap defterini önüne çekti. Bir kere yukarıdan aşağı, sonra da aşağıdan yukarıya doğru toplayıp yazdı. Hilmi Bey gözlüğünü burnunun köküne güzelce oturtup yekûna baktı.

— Tamam, dedi. Eh siz burada çalışırsanız bu hesap makinesine lüzum kalmıyacak.

Gülüyordu. Sonra :

— Ben bu lâtin rakamlarını, yeni harfleri bir türlü öğrenemedim. İyi okurum ama, yazmağa gelince karıştırıyorum. Haydi uğurlu, kademli olsun, sıcağı sıcağına başlıyalım. Siz şu fişleri paralarını, fiş numaralarını, cinslerini yerli yerine yazınız bakalım. Bu müsvedde defteridir.. Yanlış yapmamağa gayret edin ama olursa da zarar yok. İlk bir iki hafta aksıyabilir. Ne olsa acemilik devresi.

Ayhan zekî bir çocuktu. Kasa fişlerini önüne çekti. Hilmi bey onu yalnız bırakmıştı. Biraz sonra geldi:

— Başlamadınız mı daha? dedi.

— Fişleri sıraya koyuyorum.

— Sıraya mı? Neden buna lüzum gördünüz?

— Efendim sıraya konursa hem daha muntazam yazılır, hem arada eksik bulunup bulunmadığı kolay anlaşılır. Üstelik de dip koçaniyle karşılaştırması kolay olur.

— Kuzum evlâdım, siz daha evvel nerede çalıştınız?

— Ben mi? Böyle bir işte hiç çalışmadım

—Hiç mi?

— Biraz balıkçılık yaptım.

— Bu balıkçı işi değil. Bu görgü, biraz da zekâ işi. Ben sizin çalışmanızdan çok memnun kalacağımı sanıyorum.

Hakikaten öyle olmuştu. Ayhan çabuk, güzel ve doğru iş görüyordu. Haftada yirmi beş lira onun için büyük paraydı. Annesi bir robu ancak yirmi liraya dikiyordu. Hem de bazen altı, yedi gün sürüyordu. Kadın muhtaç diye parayı kısıyor, daha fena dikişlere daha çok para verdikleri halde ondan kısıp duruyorlardı.

Bu heves ve bu imkîn çocuğun gayretini arttırıyordu. Onun inci gibi bir yazısı, işlek ve taze bir zekâsı vardı. Kasada oturan Hilmi bey, saat altıya çeyrek kala hesapları kapatmak istiyordu. Onbeş dakika iki tezgâhtarla birlikte fişlerin başına üşüp hesap tutturuncaya kadr ter döken adam daha ikinci günden son satışı yapar yapmaz Ayhan yekûnları almış bulunuyordu.

— Kuzum evlâdım, siz daha evvel nerede çalıştınız?

— Ben mi? Böyle bir işte hiç çalışmadım .

—Hiç mi?

— Biraz balıkçılık yaptım.

— Bu balıkçı işi değil. Bu görgü, biraz da zekâ işi. Ben sizin çalışmanızdan çok memnun kalacağımı sanıyorum.

Ayhan balıkçı Halil ağabeyisini ziyaret etmeyi ihmâl etmedi

Bütün gün birikmiş olan fişleri bir saatin içinde deftere işliyor, tezgâhtarlardaki koçanların yekûnlarını alıyor, hesap makinesinin yazdıklarını alıyor, artık son müşterinin çekilmesini bekliyordu.

Hilmi Bey Alt Beye telefon etmiş.

— Fevkalâde, doğrusu umnuyordum, demişti.

Bu iş Ayhanın okuldaki sıkıntılarını bile azalttı.. Artık Cavidin uzaktan uzağa sataşmalarına, öteye beriye yazılan yazılara aldırmıyordu.

İlk haftalığını öylece annesine vermişti. Kadın bir kutu şeker aldırttı. Bundan Ayhanın ilk haftalığının paarası diye Arif Beylere de ikram edildi. O akşam kadıncağız:

— Artık bir mangal olsun yakabileceğiz, dedi. Hem oda ısınır, hemde üzerinde yemek pişiririm.. Sen bu pazar babana git oğlum. Ona kendi parandan bir beş lira olsun götür.

Ayhan bunu hiç istemiyordu .İstememekte de haklıydı. Eve döndüğü zaman çok müteessirdi. Annesi sordu:

— Baban hasta mı yoksa?

— Anne, sen ne diyorsun? Babama yaramış hapishane. Görmiyeli iki misli olmuş. Hem öyle değişimş ki.

— Paraya ne dedi?

— Ne diyecek? Buruşturup kafama attı. Al onu da defol dedi. Giyinip kuşanmışım, dışarıda yiyip içiyormuşuz. Sonra da beş lira.

— Söylemedin mi?

— Kim dinliyor anne.

Ne olsa kocasıydı. Ertesi hafta çocuğu Ayhana bırakarak Cemile Hanım gitti. Özene bezene yaptığı boğaçaları, yırtıklarını belirsizce ördüğü kazağı, çamaşırları geri getirmişti. Aralarında ne geçtiyse kadıncağız

günlerce mağmum ve düşünceli gezdi. Nihayet bir akşam Ayhana, ağabeyisine bir mektup yazdırdı:

«Ağabey, diyordu. Bir anadan, bir babadan doğmamız, büyüğüm olmanız sizi hiç alâkadar etmiyor. Bu zamana kadar size hürmette kusur etmedim.. Fakat siz ihtiyaç içinde kıvranmama razı oluyorsunuz. Ben de hakkımı aramak ve istemek zorundayım. Yok yoksul değilsiniz. Ya benim hissemi satın alınız veya ben onu başkasına satınca darılmayınız.. Acele cevabınızı bekliyorum.»

Bu mektup bir hafta kadar cevapsız kaldı. Niha yet bir pazar günü Nail dayı çıkageldi. Gayet asık surat lıydı. İçeriye girer girmez haykırmağa başlanıştı:

—Hiç akrabalık, saygı kalmadı mı dünyada. Beni tehdit mi ediyorsun. Harap evin ne kıymeti var. Bende para ne gezer

Ayhan hırsından titriyordu Cemile Hanım :

— Ağabey, dedi. Bu zamana kadar hürmette kusur etmedim. Fakat bu yaştan sonra tekdire hakarete asla tahammülüm yok.

— Yürü, ver takriri. Sana beşyüz lira bulup buluşturup veririm. Aramızdan bu dâva kalksın.

— Beşyüz lira mı?

— Ya ne olacaktı?

— Ben sana bulup buluşturup beş bin lira vereyimde sen sat bana hisseni. Eşyalar ne oldu, dükkân ne oldu? Her sene satılan mevaların parası ne oluyor?. Hepsi senede kırk liralık vergiye mi giriyor. Haydi ağabey, haydi.

— Seni azdıran bu hayta oğlan galiba.

— Ağabey, oğlum benim yegâne istinadgâhımdır. Hayta değildir. Bu sözleri bir daha duymak istemiyorum.

— Ben adamı ne yaparım biliyor musun?

— Hiç birşey yapamazsın ağabey. İlk işim dâva açmak olacak. Bilir kişi eve bir kıymet takdir eder. Ya alırsın hissemi, ya satarsın. Ben çocuklarımı daha fazla sefalet içinde yaşatamam.

— Hapishanedeki namuslu kocanı da besle.

— Onu da besliyeceğim.

— Senin gibi hırsız karısından daha başka bir muamele beklenmez.

— Ağabey, daha ileriye gitme diyorum sana. Yoksa sen de gidersin eniştenin yanına.

— Nasıl, nasıl.

kere çaldı. Sen her an çalmaktasın. Evin kaçak eşya

— İşte okadar. Beni söyletme burada. Kocam bir dolu.

— Bana bak, ne istiyorsun hissene. Altı yüz mü?

— Ehli vukufun tayin edeceği parayı istiyorum.

— Ben evime adam sokmam.

— Ben kendi hiseme adam sokarım.

— Söyle diyorum, ne istiyorsun bin mi?

— Sekiz odalı köşk, iki dönüm bahçe, vasıtaya yakın, deniz görür. Bahçede iki de uşak odası, koca bir ahır. Bin ilra ha?!.

— Ne istiyorsun diyorum sana?

— Elli bin.

— Elli bin lirayı bul da almamazlık etme.

Nail Dayı hiddetle çıkıp gitti. Cemile Hanım da hemen o akşam Arif beye gitti.

— Kuzum Beyamcacığım, dedi. Bana bir avukat bulunuz. Ama peşin para verecek kudretim yok.. Yarı aç, yarı tok geziyoruz. Dâva neticelensin, aldığımız paradan hakkı ne ise veririm.

— Dur bakayım konuşayım- bizim Salimle. Yarın kahvede görürüm. Benim hatırımı kırmaz. Hem bugüne kadar boşuna çektin sıkıntıyı .

Onbeş gün içinde mahkemeye istida verilmişti. Fakat bu işin pek ağır gideceği ve uzayacağı belli oluyordu. Dükkâmı satarken kardeşi olduğunu iddia ile bir yabancı kadını götüren Nail Dayı Cemileyi tanımadığını

iddia ediyordu.

İş tahkikata, şahitlere kalıyordu. Kışın en şiddetli zamanlarında genç avukat Arif Beylere gelerek haberler getiriyordu.

Nail dayı mahkemeye gelmiyor, geldiği zaman da avukat tutacağını bildiriyor, yalan yere yemin ediyor, Cemile diye ortaya bir başka kadın çıkartıyor, sahtekârlık dâvaları açıyordu.

Avukat bu işlerle uğraşa dursun, kışın sonlarına doğru Cemile Hanımı hayli ağlatan bir hâdise oldu. Kocası, hapishanede bir kavgaya karışmış, saldıranlar arasında bulunmuş ve ağır yaralanmıştı.

Kadın kocasını görmeğe gittiği zaman o artık dünyada değildi. O kadar azgınlıktan sonra başına gelecek gelmişti.

Ana oğul, büsbütün babasız kalan, fakat bundan haberi bile olmıyan Sevile mahzun mahzun bakıyorlardı.

Günlerce, haftalarca yüzleri gülmedi. Ayhan babasının cenazesine bir pazar günü, Arif beyle beraber gitmişti. Hastahaneden birkaç kişi ile alınan cenaze Karacaahmede götürüülmüştü.

Arif Bey de müteessir olmuştu. Fakat için için Cemile ile çocuklarının bu adamdan kurtulduklarına da sevinir gibi oluyordu.

Son zamanlarda baba sevgisini tamamiyle kaybeden Ayhan onun böyle bir ölümle ayrıldığını elbette istememişti. Fakat kader onların alnına bunu yazmıştı.

Ölenlerin kötü tarafları unutuluyor, ancak iyilikleri hatırlanıyordu. Fakat Ayhan bunu çok istediği halde «Babam da bana şunu yapmıştı, babam beni hiç olmazsa bir kere okşamıştı» diyemiyordu.

Buna rağmen babasıydı işte. Tabiat onunla kendi arasında bir bağ koymuştu ve bu bağ kopunca Ayhanın canı yanmış, içi sızlamıştı.

Okuldan çıkar çıkmaz soluğu mağazada alıyordu. Artık oranın bütün işlerini kavramıştı. Hilmi Beyin onun işine, ahlâkına karşı büyük bir itimadı vardı.

Ayhan fişleri döküp akşam hesaplarını beklerken kapının dışına çıkıyor, orada dakikalarca bekliyordu. Bunun bir sebebi vardı. Kapının yanında, geniş saçağın arkasına sığınan bir kestane kebabçısı ile oğlu vardı. Karlar başlar başlamaz oraya gelmişlerdi.

Adam muhakkak eski bir memur olacaktı. Gayet terbiyeliydi. Üstü başı dökülüyordu ama yine de boynunda bir kravatı vardı. Alışmıştı buna. İp gibi olmuş olan bu kravatı bırakamıyordu.

Oğlu da sekiz yaşında kadar, bakımsız, kılıksız, kısa pantalonlu, ayakkabı yerine altı aşınmış küçücük takunyeler giyen, saçları şakaklarına kadar uzamış bir oğlandı.

Elbette birbirini anlamış ve sevmiş insanların çektikleri ve paylaştıkları sıkıntı biraz da tatlıdır.

Akşama kadar babasının yanında bulunan bu çocuk babasiyle tam bir arkadaş olmuştu. Ara sıra, cebinden nikelâjı aşınmış ıslak bir düdük çıkartarak öttürüyor, yine cebine sokuyordu. Bu çocuk olduğu yerde hem dans eder gibi hareketler yapıyordu. Galiba üşüyordu da ondan.

Ayhan onların konuşmalarına bayılıyordu. İçerlek kapının siperinde onları dinliyordu.

— Baba be.

— Ne var yine?

— Baksana önüne. Kestaneler yanıyor.

— Şimdi çevirdim.

— Çevirdin ama yanıyor işte. Üşeniyor musun:

— Canım sigaramı yakıyordum.

— Hem yak, hem çevir.

Biraz sonra çocuk yine sesleniyordu.

— Baba, hişt, babacığım..

— Ne olmuş?

— Baba, kestane bitince karpuz sergisi açacak mıyız?

— Karpuz sergisi para ile açılır.

— Ufaktan başlarız be baba. Gece de sergide yatarız.

— Allah kısmet ederse. Hele zamanı gelsin de..

Bir gün Hilmi Bey Ayhana sordu:

— Kestanecileri mi dinliyorsun?

— Evet efendim. Aralarında hiç olmazsa elli yaş fark var ama iki arkadaş gibi konuşuyorlar.

— Öyledir. Kışın buraya gelir Mehmet bey. Eskiden tahsildarmış. Geçinemediği için birşeyler yapmağa çalışıyor. Yazın kimbilir ne işte. Mehmet Bey malûmatlı adamdır da. Hangi taşı kaldırsan altından çıkar. Galiba iyi bir tahsil görmüş. Eh ne yaparsın kısmet bu.

Ayhan onların konuşmasını saatlerce dinlese bıkmıyacaktı. O, kar altında, durmadan yerinde oynayan ve üşüyen çocuk o yıpranmış aile babası daima da çekişiyorlardı:

— Baba nereye kayboldun be? Müşteri geldi. Kestaneleri verdim, parayı bozamadım. O da almadan gitti.

— Canım ben hiç kımıldamıyacak mıyım? Bugün birşey de satamadık. Sen akşam anandan işiteceğimiz azarı düşün.

— Sende ne pısırık şeysin be bilader?

— Eeee, ne yaparsın oğlum. Geçim dünyası bu. Ona da acıyorum. Bugüne kadar bir oh demedi.

— Dükkân açalım be baba.

— Neyle açacağız be oğlum. İnşallah benden sonra sen açarsın.

— Şimdi su koyverme be baba.

O soğuk havada, o kar altında ateşte kebab olan kestanelerden birgün bir tanesini bile paylaşıp yediklerini görmemişti Ayhan.

Çocuk bazen şikâyet ediyordu:

— Yenicaminin oraya gitsek ne olur sanki.

— Bırakmazlar oğlum, bırakmazlar yasaktır. Seyyar satıcılar, işportacılar büyük cddelerde dolaşamaz.

— Neden yasak oluyor sanki.

— Belediye nizamı bu. Elbette sebebi vardır

— Boş versene sen. Müşteri orada işte.

Hayat bu iki insanı birbirine ve kestane mangalının başına bağlamıştı. Sefildiler, yoksuldular, ümitsizdiler, fakat aralarında bir anlaşma vardı. Adamcağızın ceketinde ve gömleğindeki itinalı yamalar kadının da bu anlaşmanın içinde olduğunu anlatıyordu. Kimbilir soğuk bir evin sefil odasında, hep eşya arasında ne yapacağını şaşıran bu kadın onlara sıcak bir kap yemek hazırlamak, dinlenmelerini temin etmek için nasıl çalışıyordu. Hiç olmazsa bir çatı altında, kuru yerde barındığı için kendisini onlara karşı haksızlık etmiş sayıyor, belki utanıyordu.

Elbette birbirini anlamış ve sevmiş insanların çektikleri ve paylaştıkları sıkıntı biraz da tatlıdır.

— 20 —

Bir yaz günü, öğleden sonra Kumkapı sahillerine inen Ayhan balıkçı Halili yine ağ tamir ederken görmüştü. Halil:

— Oooo, Küçükbey, diye haykırdı. Hangi rüzgârlar attı sizi bu tarafa. Nasıl da tenezzül ettiniz.

Bir taraftan da gülüyordu. Ayhan karaya çekilen balık kayığının kenarına ilişti:

— Kusura bakma Halil ağabey, dedi. Elimde bir pazar günü var. O da evdeki işlere, dinlenmeğe yetişmiyor. Babamın ölümünden sonra annem daha sıkıntılı oldu. Dikiş dikemiyor.

— Senin haftalığın artmadı mı? —

— Şimdi yüz lira alıyorum haftada. Çok şükür bununla geçinebiliyoruz.

— Fena para değil be Ayhan.

— Evet.

— Kaçtasın şimdi?

— Onbirin imtihanlarını veriyorum Halil ağabey.

— Demek görüşmeyeli bu kadar oldu. Zaman ne çabuk geçiyor.

Balıkçı genç düşündü ve:

— Ayhan, dedi. Böylesi senin için çok hayırlı oldu. Balıkçı olup kalacaktın benim gibi.

— Nâmusunla para kazandıktan sonra.

— Orası öyle ama sana gelmezdi bu sanat. E, neler olup bitti, söylesene. Anlat yahu.

— Anlatılacak ne var ki?

Fakat biraz sonra tekrar balığa çıkmışlar, Ayhan kürek tutmuş, anlatmış, Halil de oltasını durmadan sallarken dinlemişti.

— Ben doktor olacağım Halil ağabey. Tıp Fakültesine girmek istiyorum bu sene. Daha onsekizin içindeyim. Bir altı sene daha okurum, doktor çıkarım.

— Çok iyi olur ama, dâvayı kazandınız mı? Böyle haftada yüz lira ile hem de kira evinde olur musunuz siz?

— Kazandık ağabey kazandık. Ama hiç kolay olmadı. Belki de bu işin içinden çıkamıyacaktık. Bereket Peyman ablam imdadımıza yetişti.

— Şu Nail dayının kızı, değil mi?

— Evet. İki sene uzayan dâvadan artık usanmıştık. Geçenlerde bir mahkeme daha oldu. Annemi de istemişler. Mahkemede yüzleştireceklermiş. O zamana kadar annem hiç mahkemeye gitmediydi. Kardeşimi Arif beylere bırakmış. Onları hâkimin karşısına almışlar. Din-

leyicilerin arasında Peyman-da gizlice bulunuyormuş. Hâkim anneme:

— Cemile Hanım sizin ağabeyiniz bu zat mıdır? demiş.

Annem: «Evet efendim. Ana, baba bir ağabeyimdir? demiş.

Hâkim Bey, dayıya dönmüş:

— Nail Bey, demiş. Bakınız bu hanım ne diyor?

Nail dayı kızarıp bozarır, kıvranırken dinleyicilerin arasından Peyman fırlamış. Herkesin hayreti arasında babasının yanına gelmiş ve:

— Mahkemenin huzur ve sükûnetini ihlâl ettiğim için affınızı dilerim muhterem Hâkim Bey, demiş. Fakat uzayıp giden bu mahkemenin selâmeti nâmına müdahale ediyorum. Bu zat benim babamdır, bu hanım da öz be öz halamdır. Babam dâvada yanlış bir yol tuttuğu için ve halamı çoktanberi görmediği için ne yapacağını bilmez bir vaziyettedir.

Nail dayı dudakları titreye titreye:

— Evet efendim, bu hanım benim hemşiremdir, demiş.

Halil haykırdı:

— Erkek gibi kız be. Kimbilir eve gidince babası ona ne yaptı. Korkarım bir temiz sopa çekmiştir.

— Dayım ancak âcizlere karşı yapar böyle şeyi. Zaten Peyman ablamla dargındılar. Peyman ablam çalışıyor: Kendisine bir apartıman tuttu.

— Peki netice?

— Netice şu. Bilirkişinin eve tayin ettiği yüz yirmi bin liranın yarısı olan altmış bin lirayı ödemeğe, ödemediği takdirde köşkün ve bahçenin satılmasına hâkim karar verdi.

— Yaşa be Ayhan.

— Biz de çok sevindik. Yalnız annem, dayım bu parayı veremez diye üzülüyordu. Temyiz de dâvayı tasdik edince Nail dayı için yapacak iş kalmadı. İcra memurunun huzurunda paiayı annemin önüne bir bir saydı.

Halil kandil kandil çektiği balıkları ayıklarken pek memnun görünüyordu. Konuşma uzamış, akşam olmuş, güneş karşı kıyıların tepesinde sönmeğe yüz tutmuştu.

İrilmiş, tam bir delikanlı olmuş olan Ayhan balıkçının elini sıktı. Sahile çekilmiş kayıkların arasından dolaşarak uzaklaşkırken ihtiyar bir balıkçı Halilin yanına yaklaştı:

— Kim bu delikanlı? dedi.

— Bizim Ayhandı Salim Reis. Hani bir zaman evvel beraber balığa çıkardık, işte o.

— Ha, anladım. Şu hırsızın oğlu değil mi?

Halilin canı sıkıldı. içinden söylendi:

— Babaların suçu yedi göbeğe kadar çocuklarına miras kalır, derler. Doğru imiş. Ama Ayhan bu lekeyi çoktan alnından sildi.

— SON —

SARI ŞAMDANLAR

Yazan: Kemalletin TUĞCU

Eskici çok memnundu. Evin en küçüğü Selim annesinin ve babasının bodrumdan çıkartıp verdiği eski eşyayı bahçeye taşıyor, bu eşya geldikçe eskicinin gözleri parlıyor, çenesini tutarak kurnaz gözlerini yarı yarıya kapatarak içinden hesaplar yapıyordu.

Eski lâmbalar, salıncak halkaları, ezik tenekeler, saç soba, aralıksız, hasırları dökülmüş bir iskemle, daha neler, hep bahçeye, eskicinin karşısına sıralanmıştı.

O, gözlerinin içerisi parladığı halde sevincini belli etmek istemiyor, şimdiden pazarlığa hazırlanıyor, hep dudak bükerek *para edecek birşey göremiyormuş gibi* yapıyordu.

Yüzleri yırtılmış, bacakları çarpılmış eski moda kanepeleri bodrumdan çıkarırlarken kapıya yaklaştı, içerinin karanlığını delen kurnaz tilki gözleriyle baktı :

— Hep süprüntü. Para edecek birşeyiniz yokmu ?

Selimin babası eskicileri iyi tanırdı. Onun için:

— Bana bak, dedi. Ben soğan ekmek yemiş, canını dişine takarak ev geçindirmiş adamım. Eğer yerim olsa bunların hiçbirini satmam. Gözünü aç.. Beni aldatamazsın.

Eskici omuzlarını kısarak:

— Bu hurdaları götürmek için araba lâzım, dedi.. Üstünden iki lira kazanırsam ne alâ. Bu kadar beklediğime göre iş çıksın diyorum.

Son kanepeyi de bodrumdan bahçeye çıkarttıkları zaman eskici şöyle bir göz gezdirdikten sonra:

Ne istiyorsunuz, uzun lâfın kısası, dedi.

Selimin babası:

— Sen ne veriyorsun onu söyle, dedi.

İkisi de kavga edecek gibi bir eşyaya, bir de birbirlerine bakarken Selim bodrumdan iki sarı şamdan çıkarttı:

— Anne, bunlar kalmış.

Genç kadın gülümsedi :

— Onlar satılık değil oğlum. Büyük baban, evlendiğimiz zaman onları bize hediye etmişti. Birisi benim.

Kadın için çekti:

— Okadar sıkıntı çektik ki bu şamdanlara dikecek mum bile bulamadık.. Halbuki büyük baban çok zengindi. .

Kadının bu sızlanışını duyan kocası:

— Nermin, dedi. Babamın bana birşey bırakmadığı belki daha iyi oldu. Sefalet varlıktan çok insanı birbirine bağlar. Eğer babam rahatça geçineceğim kadar bana birşeyler bıraksaydı, bugün bu işi alnımın teriyle kazanamazdım. Halimize bin kere şükretmeli.

Kadın içini çekti:

— Bir şey demiyorum. Çok şükür.. İşte bize sıkıntı l' günlerimizi hatırlatan eski eşyayı da satıyoruz. Çalıştın ve kazandın.

Eskici seslendi:

— Pazarlığı kesmiyelim. On dört papeli vereceğim ama sarı şamdanları isterim.

Erkek başını salladı:

— Onlar hatıradır. Bir onlar kalıyor eskiden. Satmam

— Bunların nesi var! Pirinç şamdanlar. Hurda piyasası yüz altmış. Gelsin gelsin de çifti bir buçuk, bilemedin iki kilo.

Çocuğun bir tekini yere bıraktığı şamdanlardan birisini eline almış, yerde bulduğu bir paslı çivi ile şamdanın bir tarafını kazıyordu..

— Korkarım bunlar da dökme demir.

Fakat, erkek onun ellerinin birden titremeğe başladığını ve yüzünün bembeyaz kesildiğini görmüştü. Eskicinin şamdanı tutan parmakları büzülmüş, onu sımsıkı kavramıştı.

Bu değişiklik erkeğin gözünden kaçmadı. Birden dimağında bir şimşek çaktı. Ta eski günleri hatırlatan bir şimşek.

Düğünden sonra evden kovulur gibi ayrı bir eve çıktıkları zaman babası her para isteyişinde şöyle eğlenmişti:

«Çok sıkıldınsa sarı şamdanları sat»

Bu söz onun kanına dokunur ve yeisten gözleri dolardı. Acap babasının böyle söylemesinde bir hakikat mı vardı?

Sakın onlar altın olmasın!

Eskicinin elindeki şamdanı almak için elini uzattı. Onun parmakları daha çok kısıldı ve sesi titredi:

— Dökme değil, sarıdandır. Beş lira vereyim çiftine, nasıl? Bir diyeceğin kaldı mı?

Erkek de sararmıştı. Karısına çılgın gibi baktı. Onun bu bakışı genç kadında bir şüphe uyandırdı. Onun da gözleri parladı. Uzanıp çocuğun elindeki şamdanı aldı.

Erkek kısık bir sesle haykırdı:

— Kendine gel, kimi aldatıyorsun. Ben bu şamdanların ne olduğunu bilmiyor muyum sandın?

Hediye dedim a. Değeri olmasa...

Eskici kıpkırmızı kesildi:

— Altın, altın ama ayarı çok düşük, dedi.

Erkek şimdi emin olmuştu. Kısık bir kahkaha attı:

— Sana ne? Satmağa kalkmadık a?

Eskici ayakta sallandı:

— Ne yapacaksın? Modası geçmiş. Etsin etsin de elli lira çifti.

Erkek iki şamdanı da eline alarak:

On dört papeli ver de al git eşyayı, dedi. Bunları satmam.

Eskici çok uğraştı. Kadın şamdanları ortadan kaldırmak zorunda kaldı. İçerde altın şamdanları temizler parlatırkan eskicinin sesi pencerelere aksediyordu:

— Çiftine yüz papel, var mı başka diyeceğin?

KAVGAYA GİDERKEN

Yazan: Kemalettin TUĞCU

Babası çok kızmıştı:

— Demek seni hep kızdırıyor ha, oynama onunla.. Pis çocuk, biz de fakir diye acıdık da bayramda ona elbise ile ayakkabı aldık Böylelerine iyilik yapmak yaramaz. Hele bir daha gelsin, bacaklarını ayıracağım.

Yaman sakladıklarını da söylüyordu:

— Baba, o çok fena çocuk. Senin bayramda aldığın ayakkabıları bir gün giydi. Annem sorunca kaybettiğini söyledi de okulda ayakları çıplak olmasın diye benim eski ayakkabılarımı verdi. Bayramda aldıklarını satmış.

Babası:

— Ne fena çocuk, dedi. Büyüyünce muhakkak hırsız olur. Senin bir daha onunla oynadığını görmiyeyim.

Öyle ama oralarda başka arkadaş yoktur. Okulda da bir sırada yanyana oturuyorlardı. Okuldan dönünce Yamanın canı sıkılıyor koskoca bahçede oynıyacak ar-

kadaş bulamadığı için yol üstüne çıkarak sesleniyordu:

Ahmet, gelsene, havuzda kayık yüzdürelim.

Büyük havuzun içinde yelkenli kayık yüzdürüyor, ince uzun değneklerle kayıkları idare ediyorlardı.

Ahmet gelmeyince Yaman kendi başına oyundan bir tat almıyordu. .Annesinin işi vardı: Bahçıvan da oyundan bir şey anlamıyordu, Zaten büyüklerle oynamanın tadı çıkmıyordu.

Annesine çok yalvardı. Ahmedi tekrar çağırdılar. Çağırdılar ama Ahmet çok fena bir çocuk olmuştu. Yamanın türlü türlü oyuncağı vardı. Raylarının üstünde giden kocaman lokomotif, motosikleli adam, sırtını okşadıkça sıplayan tavşan, iple çekince vınlıyarak öten düdüklü topaç, daha neler... neler.

Bunlardan başka eski oyuncakları da vardı. Dört tekerlekli kırık araba, bir tarafı patlamış davul, yayı kırılmış tüfek.

Ahmet açgözlü bir çocuktu, Yamandan hep istiyordu. Bu patlak davulu bana versene, bu kırık arabayı sen ne yapacaksın, senin güzel, kurmalı oyuncakların var!

Yamanın hiç yüzü tutmazdı. Annesine söyler, o oyuncağını verirdi. Yeniden bahçeye geldi geleli Ahmedin arsızlığı artmıştı. Bir akşam bir türlü alamadığı arabayı istemiş, Yaman izin almağa gidince de arabayı aldığı gibi kaçıp gitmişti.

Ertesi gün pazardı. Yamanın babası evdeydi. Araba işini duyunca fena halde canı sıkılarak ceketini giydi:

— Yürü, dedi Şunların evine gidelim. Babasına söyliyeceğim. Hırsız oğlunun terbiyesini versin.

Baba oğul yola çıktılar. Ahmetlerin evi çok yakındı. Fakat kapıyı açan Ahmedin annesi Yamana:

— Ahmet evde yok, dedi. Babasiyle Selimlere gitti.

Yamanın babası bir işi kafasına koydu mu muhakkak yapardı:

— Selim kim oluyor, dedi:

— Şey, baba, bir eskici var ya, hani zembille dolaşıp eski terlikleri, ayakkabıları, tamir ediyor, işte onun oğlu. Hasta imiş bu çocuk.. Ben hiç görmedim amma Ahmet söylüyor. Çok zayıfmış, yürüyemiyormuş. Evleri de yakında.

Yolda babası söyliyeceği acı sözleri hesaplıyordu. Gittikçe öfkesi artıyordu. Nihayet küçücük bir evin bahçe kapısından girdiler. Orada Ahmet, babası, eskici ve hasta..

Selim yere yayılmış bir hasırın üzerinde oturuyordu..

Zavallı çocuk dal gibi zayıftı. Yaşı Yaman kadar Ahmet kadar olduğu halde bakımsızlıktan, hastalıktan daha küçük görünüyordu. Yaman da, babsı da onun cılız ayaklarında bayramda alınan ayakkabıları gördüler. Bir tarafı patlak davul, kırık araba da onun yanındaydı.

Eskici ile Ahmedin babası hemen ayağa kalktılar. Ahmedin babası çok terbiyeli, saygılı bir halde Yamanın babasına selâm verdikten sonra:

— Buyurunuz efendim, dedi. Bir emriniz mi var?

Yamanın babası yutkundu. Şaşaladı, bütün öfkesini unutmuştu. Oraya ne için geldiğini anlatacak bir sebep ararken sıkıntı çekiyordu:

— Yok, dedi Oturacak değiliz. Yamanla beraber şöyle bir sabah gezmesi yapalım dedik. Yoldan geçerken Ahmedin sesini duyduk da buraya uğradık..

Sonra çok utanan Selimin alnına elini koyduktan sonra eskiciye sordu:

— Nesi var bu çocuğun?

Eskici kızararak:

— Sıtma, dedi. Şimdi biraz iyi ama bakamıyoruz.. Allah razı olsun komşular da yardım ediyor. Beslenmek ister. Sonra çok da canı sıkılıyor. Çocuk bu. Tek başına oturamaz ya. Ahmetçik ona sizin küçük baydan aldığı oyuncakları getirdi de biraz vakit geçirip eğleniyor.

Ahmedin nasıl arkadaş canlısı bir çocuk olduğunu baba oğul anlamışlardı. Oradan çok üzgün ayrıldılar. O günden sonra da eskicinin oğlu Selimin bir çok oyuncağı oldu. Yamanın babası ona bakılması için babasına her ay para verdi.

KÜÇÜK İSMAİL

Kemalletin TUĞCU

Çok zayıf doğmuştu. Sonradan da kemik hastalığına tutulmuş, bacakları iğrilmiş, kafası kocaman kalmıştı.

Yaşını dolduran çocuklar koşup gezmeğe başladıkları halde o yedisini bulmuş, hâlâ doğru dürüst yürüyememişti.

Köyün yanında bir tepecik, bu tepenin üstünde de bir ahlat ağacı vardı. İsmail her sabah oraya gidiyor, ağacın altında yerleşiyor, börek mi olur, çorba mı olur, annesi ne pişirdiyse oracıkta yiyor, akşam karanlığına kadar orada kalıyordu.

Kimseye bir zararı yoktu. Akşama kadar bir çöp parçasile toprakları eşer, testisiyle oynar, uzakları seyreder, yakınlarda oynayan köy çocuklarının oyunlarına bakardı.

Akranları tarlaya gitmeğe, davar gütmeğe başlamışlardı. O çarpık bacaklarile bir işe yaramadığı için babası arasıra kızar:

— Şu oğlanın kafasına bir odun vurup ortadan kaldırasım geliyor!

Derdi. Anası o böyle söyleyince:

— Ne yapsın fıkara, derdi. Allah böyle yaratmış. Biz iyi baktırsaydık böyle olmazdı

Bunu babası da biliyordu ama, işte bazı bazı kızıyordu. Onun için çocuk babalarile çok kavga etmişti. Çünkü çocuklar küçük İsmailin etrafını alıp onu ağlatıncaya kadar uğraşırlar, canını yakarlar, döver, sürüklerlerdi.

İsmail bütün hemşerileri gibi babasına da dargındı. Çocuklar onunla alay ediyorlardı. Babası kaç defa tartaklamış, zayıf kolundan sürümüş:

— Başıma belâ mı geldin, senin yüzünden her gün kavga ediyorum, seni çaya fırlatıp atacağım, demişti.

Anasına da dargındı. Çünkü anası ondan söz açılınca hep:

Zavallı İsmail, dokunmayın, yazıktır, bırakın, günahtır.

Diye söylenirdi. Bir kere «oğlum, İsmailim» dememişti. İsmail çok duygulu bir çocuktu. Köylü çocukları gibi sağlam olmadığı için yüreği kırıktı. Onu ancak o ahlat ağacının dibi paklardı. Oraya öteki çocuklar gelmiyor, kahvenin önündeki meydanda oynıyorlardı. Ağacın dibinden bütün ova, köyün meraları bölüm bölüm, renk renk görünürdü

İsmail hergün, renkleri biraz daha değişen o tarlaları seyreder, uzaktan geleneşekli köylüleri gözleriyle takip eder, sürülerin yamaçlara yayılışına bakar, kendi kendine mırıldanır, fakat yakınlarında birisi olunca hiç ses etmez, çöp parçasıyla toprağı çizerek başı önünde kalırdı.

Bayramlarda bütün köy çocukları giyindiği, davullar çalındığı zaman o, evden çıkmazdı. Bayramı kaç günsc evin karanlık bir köşesinde hasta gibi yatıp durur, sonra ortaya çıkardı. Gezip yürümiyordu ki, ona da babası parlak kunduralar alsın-

Bayramda da, başka günlerde de, anasının eskilerden bozup renk renk tirelerle diktiği şeyleri giyiyordu. Akşamı olup ta karanlık basınca anası meydanlıktan sesleniyor, İsmail de testisini alarak alaca karanlıkta kimseye görünmeden eve geliyordu. O zaman anası onu soyuyor, tozlu, topraklı iğri bacaklarını ellerini ve yüzünü yıkayarak içeriye alıyordu.

Ne de olsa anasıydı. Kendisine bir komşu bir şey verse içi dayanmaz, ahlat ağacının yanına kadar giderek İsmaile verir, gündüzleri bir, iki nöbet evin kapısına çı-

karak onun yerinde olup olmadığına bakardı.

Zavallı Küçük İsmail köyün içinde yapayalnız bir çocuk, kimsenin sevmediği, birçoklarının acıdığı bir çocuktu.

.....

Bir akşamı köylüler kahveye yorgunluk alarak evlerine çekilmiş, sürüler de dönmüştü. Meydanlıkta, kırlarda tarlalarda kimseler kalmamıştı.

Avlularında süt sağanlar, ilk defa İsmailin sesini duydular. Armut ağacının dibinden bağırarak iniyor, birşeyler anlatıyordu.

Harman zamanıydı. Ekinler biçilip hazırlanıyor, köylüler çok yoruluyordu. Fakat İsmailin bağığrması ilk defa duyuluyordu. Muhakkak birşey vardı.

Kapılardan çıkanlar onun zayıf, fakat heyecanlı sesini duydular:

— Tarlalarda ateş var, tarlalar yanıyor!

Hava âdeta kararmıştı. Bu yangın lâfı birçoklarını ahlat ağacının dibine koşturdu. Bir de ne görsünler, ekin yığınlarından birisi yanmıyor mu?

Bütünköy kadınlı erkekli ayaklandı. Eline bir kürek alan fırladı. Gece yarısına doğru yangını güç halle bastırdılar.

Ertesi akşam kahvede muhtar:

— Bu çocuk olmasaydı bir sap ekin kalmıyacaktı. Evleriniz bile yanardı, demişti.

Herkes bunu biliyordu. Hep birden derin düşünüyorlardı. O akşam babası İsmaili omuzuna oturtarak evine götürürken gülüyordu. Çocuklar arkasından koşuyor:

— Yaşa be İsmail, köyü sen kurtardın! diyorlardı.

Eve girince anası onu tozlu yanaklarından öptü. İsmailin yüreği kabarmıştı. Onu ilk defa gülerken gördüler. Fakat gözlerinde de birer damla yaş parlıyordu.

S O N

Seçme Çocuk Kitapları Serisi

KÖPRÜALTI ÇOCUKLARI :
Yazan :
NEBİL FAZIL ALSAN

Üvey annesinin yüzünden evinden kaçan bir çocuğun köprüaltındaki sefil yaşayışını ve arkadaş olduğu çocukların hayatını güzel bir üslupla çocuk ruhuna ve eğitimine uygun bir dille anlatan bu eseri her çocuk mutlaka okumalıdır. Fiyatı 3 Liradır.

SOKAK ÇOCUĞU
Yazan :
KEMALETTİN TUĞCU

Sosyal hayatımızın üzüntülü bir yönünü ve binlerce emsali içinden seçtiği bir çocuğun sefil ve ıztıraplı macerasını anlatan bu eser, hem terbiyevî ve hem de psikolojik bakımdan her çocuğa önemle okutturulacak bir romandır. Fiyatı 3 Liradır.

BABASININ OĞLU :
Yazan :
KEMALETTİN TUĞCU

Çocuk psikolojisini pek iyi bi yazarın bir etüd mahsulu olan eseri her anne ve babadan gay bütün çocukların da okuması zımdır. Hararetle tavsiye ederiz. Fiyatı 3 Liradır.

SERSERİ ÇOCUKLAR :
Yazan :
KEMALETTİN TUĞCU

Havat şartlarının kendilerini ittiği kötü bir muhitte yaşamalarına rağmen, doğuştan iyi birer aileye bağlı olduklarından dolayı, her zaman temiz kalabilmiş bir kac çocuğun, ilgi çekici macerasını anlatan çok terbiyevî bir çocuk romanıdır. Fiyatı 3 Liradır.

Fiatı 3 Lira